

Broerstraat 5

In dit nummer:

Jihadisten zijn niet gek

Ebola dwingt tot nadenken

Huub Oosterhuis was in Groningen gelukkig

Vernieuwing Oostwand Grote Markt

Koken met alumni

Alumnus van het Jaar:
 Monica Arac de Nyeko

Waar wint universele kennis van universitaire kennis?

Bij Comenius staat kwaliteit van
 leiderschap centraal. Wij willen u raken.
 Weer anders naar de wereld laten kijken.
 U persoonlijk verrijken.

Wij sluiten hierin aan bij de universitaire
 traditie van onderzoek en dialoog.
 En bij klassieke bronnen van wijsheid.
 Comenius voedt en inspireert u
 met originele, baanbrekende en
 vakoverstijgende wetenschappelijke
 inzichten. En stimuleert u tot open gesprek.
 Door onze Leergangen groeit bij u ruimte
 voor verwondering en reflectie. En krijgt
 bezieling weer de plek die ze verdient.

Ga naar www.comeniusleergang.nl en bekijk ons aanbod, of bel ons op 033 422 99 29.

Comenius

> 4 **'Het verhaal is van jou'**

De Oegandese Monica Arac de Nyeko is een rolmodel in Groningen en in Afrika.

> 6 **Sterken stelt**

> 7 **Alumnus in het buitenland: Noorwegen**

> 8 **Wat bezielt de Nederlandse jihadist?**

Godsdienstwetenschappers laten hun licht schijnen over een delicaat vraagstuk.

> 10 **Alumnus schrijft boek**

> 11 **Ain Wondre Stad: Frank den Hollander**

> 12 **Zorg om ebola**

Hygiëne is veel belangrijker dan medicijnen.

> 14 **Het begon in Groningen**

Als student ontdekte Huub Oosterhuis Groningen én zijn talent voor religieuze en 'vrije' poëzie.

> 16 **For Infinity**

Lustrumbode, nummer 10 (laatste editie): Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen

> 19 **Oude kerken 'lezen'**

Kerken zitten vol aanwijzingen over vroegere politieke en economische situaties.

> 20 **Grote Markt onder constructie**

Het nieuwe Mutua Fides is al in gebruik, nu de rest van de Oostwand nog.

> 22 **Koken met alumni**

Vijf alumni maakten werk van hun kook- en bakpassie.

> 24 **Column Tienke Koning**

> 25 **Fondsenwerving**

> 26 **Alumni Actief**

> 27 **'Onze boxers passen goed in de tijdgeest'**

Oud lievelingsoverhemd vermaken tot boxershirt. Een mooi bedrijf.

> 28 **Life Long Learning**

> 30 **Oraties, Portretten en Colofon**

> 32 **Alumni Achteraf: psychologie**

Foto voorkant Monica Arac de Nyeko, Alumnus van het Jaar 2014

FOTO > CHARLENE ASARE

Een kernwaarde van de Groningse universiteit is positieve 'dwarsheid' ofwel eigenzinnigheid, het 'out of the box'-denken, het gaan buiten platgetreden paden en vaste kaders. Onze alma mater koestert deze karaktereigenschap. En mensen die ermee behept zijn, voelen zich thuis in Groningen. Dat gold en geldt voor originele denkers als Aletta Jacobs, Johan Huizinga, Theunis Piersma en vele anderen.

In hun voetsporen treedt de nieuwe Alumnus van het Jaar, Monica Arac de Nyeko. De Oegandese studeerde Humanitarian Assistance in Groningen en werkt nu voor Unicef. Daarbij schrijft ze internationaal erkende, prijswinnende literatuur en snijdt daarbij maatschappelijk relevante zaken aan als homoseksualiteit, in Afrika een gevoelig onderwerp. In haar werk zet zij zich in voor kwetsbare groepen, zoals vrouwen en kinderen in Afrika. In dit nummer is een uitgebreid interview met deze bijzondere alumna opgenomen. Bovendien siert zij de voorkant.

Als Monica Arac ooit een ontmoeting heeft met Huub Oosterhuis, zouden zij zich waarschijnlijk uitstekend met elkaar verstaan. Ze hebben namelijk veel met elkaar gemeen. Taalvirtuoos Oosterhuis, alumnus Nederlands, geniet brede bekendheid onder meer als dichter van religieuze liederen. Net als Arac spant hij zich in voor een betere wereld: 'Een kwart van mijn liturgische liederen protesteert ergens tegen. Ik vind religie ondenkbaar zonder een visioen van een volstrekt andere samenleving.'

Oosterhuis appelleert aan gerechtigheid en verbondenheid, vanuit het motto: 'Heb solidariteit met de mens die je naaste is of wordt, want je bent als hij.' Hoe anders en eng ingekaderd is de redenering van fanatici, zoals degenen die vertrekken naar Syrië en Irak om zich aan te sluiten bij de 'Islamitische Staat'. Godsdienstwetenschapper Pieter Nanninga en godsdienstpsycholoog Hetty Zock worden geïnterviewd over de motieven van jihadstrijders. Schuilt misschien in ons allemaal een geborneerde radicaal? Maar tegelijk ook een ruimdenkende, tolerante medemens?

Zo heeft dit nummer zowel een boodschap van vrees als van hoop. Wij wensen u veel leesplezier, plezierige feestdagen en een voorspoedig 2015.

De redactie
redactieB5@rug.nl

‘Het verhaal
is van jou’

Vaststellen wat je eigen verhaal is. En dat verhaal zo mogelijk veranderen. Dat is hoe deze 'Alumna van het jaar 2014' het leven benadert. Monica Arac de Nyeko schrijft en verbetert de wereld.

Van haar tijd in Groningen herinnert ze zich vooral de Vismarkt, de feestjes met andere Afrikaanse studenten en de trein naar Haren, waar ze in een internationaal studentenhuis woonde. 'Met de fiets heb ik nooit vriendschap gesloten.' De Oegandese Monica Arac de Nyeko woont inmiddels alweer jaren in Ghana. Daar werkt ze voor Unicef, ze werft sponsors voor grote projecten. Dat is precies het werk waar ze in Groningen voor is opgeleid: ze deed er een master in het kader van NOHA, het Network of Humanitarian Action, een internationaal en interfacultair programma.

Maar ze blinkt ook nog op een ander terrein uit: Als schrijfster won ze in 2007 de prestigieuze 'Caine Award for African writing' en ook haar essays zijn bekroond. Nu krijgt deze bijzondere internationale alumna, voor al haar diverse werkzaamheden, daar ook nog de titel 'Alumnus van het jaar' bij.

Arac de Nyeko is erg blij met de prijs. 'Ik zie het als een aanmoediging. Dat ook de universiteit waar ik zoveel om geef vindt dat ik op de goede weg ben. Het is bijzonder dat ik een inspiratie voor anderen mag zijn.' Enthousiast vertelt ze dat ze uitziet naar het Decemberdiner van de RUG, waar ze de prijs krijgt uitgereikt. Het is de eerste keer dat ze terugkomt in Groningen. 'Ik ben benieuwd wie ik daar allemaal terug zal zien. De docenten bij NOHA waren zó goed en betrokken!' Ze leverden haar ook een trauma op. 'In Groningen ben ik voor het eerst voor een tentamen gezakt. Gewoon, omdat ik niet hard genoeg geleerd had. Aanpakken moest ik. Dus aanpakken deed ik.'

Typisch Nederlands

Ze studeerde Engels en educatie in Kampala. Daarna ging ze als lerares aan de slag. 'Een heel belangrijk en bevredigend beroep. Maar ik wilde graag meer. Ik wilde op grotere schaal het verhaal van mensen veranderen, niet alleen in mijn eigen klaslokaal. En ik wilde graag de wereld zien.' Studeren in Europa leek haar geweldig, en NOHA sprak haar aan. Over Groningen hoorde ze dat de universiteit hoog aangeschreven stond. Ze prijst de Nederlandse ambassade in Kampala, die haar goed hielp met zoeken naar fondsen – zelf ontbeerde ze de middelen voor een studie in Nederland. Zo kwam ze op het spoor van het Eric Bleumink Fonds, dat haar uiteindelijk een beurs gaf.

Het EBF is een eigen initiatief van de RUG, genoemd naar een van haar voormalige collegevoorzitters. Het fonds ondersteunt aan talentvolle studenten uit ontwikkelingslanden om in Groningen te studeren. Zij kunnen die kennis vervolgens weer in hun herkomstlanden inzetten.

Arac de Nyeko vindt het EBF typisch Nederlands. 'Julie hebben de behoefte te investeren in onderwijs, in ontwikkeling, óók van mensen buiten Nederland. Dat gebeurt met een grote toewijding. Zo is er bij de Verenigde Naties een programma voor Young Professionals. Elk land betaalt daar voor de eigen mensen aan mee. Nederland doet dat als een van de weinige landen ook voor mensen uit ontwikkelingslanden. Op die manier kreeg ik mijn eerste baan; bij de VN, wederom dankzij Nederland. Ik ben daar ongelooflijk dankbaar voor en ik houd van die mentaliteit.'

In Groningen merkte Arac de Nyeko voor het eerst hoe Oegandees ze was. Ze worstelt om onder woorden te brengen hoe dat dan precies ging. 'Het is niet zo dat mijn cultuur beter was, of minder, dan wat ik in Groningen aantrof. Ik merkte vooral dat ik anders was. Hoezeer Oeganda een deel van mij was, had ik daarvoor nooit beseft. Oeganda vormde mijn verhaal.'

In het gesprek over haar leven en loopbaan valt voortdurend het woord 'story'. En dat voor een schrijfster. Is het toeval, dat ze juist dat woord zoveel gebruikt? Arac de Nyeko lacht. 'Ik denk het niet. Ik denk dat het daarom draait in het leven, verhalen. Verhalen zijn wie we zijn. Jouw verhaal is van jou, het is je eigendom.'

Homoseksualiteit

De verhalen die Arac de Nyeko schrijft en waar ze zo om geprezen wordt, hebben allemaal een nadrukkelijk maatschappelijk thema. Zo nam ze als schrijfster bijvoorbeeld de omgang met homoseksualiteit, in Oeganda een heel heikel thema, onder de loep. In de interviews die ze naar aanleiding van het winnen van de Caine prijs won, wordt daarom steevast naar de inhoud van haar verhalen gevraagd, en minder naar de literaire waarde ervan.

Arac de Nyeko was zich daar niet van bewust, maar het deert haar niet. Sterker: ze waardeert het eigenlijk wel. 'Voor mij gaat schrijven om het vertellen van een verhaal. Een goed verhaal moet je raken, moet je in beweging brengen. Ik houd veel van taal, maar de taal is slechts een middel om dat verhaal te vertellen. Als mensen praten over de inhoud van je tekst, dan betekent dat dat de woorden geen obstakel hebben gevormd om je verhaal te begrijpen.'

Engels, de taal waarin ze schrijft, is niet haar moedertaal, dat is het Acholi, dat in het noorden van Oeganda gesproken wordt. Maar ze heeft wel van kindsaf Engels geleerd, en bij de toelating voor de universiteit in Kampala heeft ze het wel als eerste taal ingevuld. 'Ik had geen zin in de taalvaardigheidstoetsen die ik anders moest afleggen.'

Een Nederlandse lezer zal het niet direct opvallen, maar

Monica Arac de Nyeko (Oeganda, 1977) studeerde Engelse literatuur en onderwijs aan de universiteit van Kampala. In 2003 voegde ze daar aan de RUG de European Master in Humanitarian Action aan toe. Sindsdien werkt ze voor verschillende VN-takken in Europa en Afrika, zoals het World Food Programme en nu Unicef in Ghana. Naast haar humanitaire werk, is ze internationaal bekroond schrijfster. Ze schreef diverse korte verhalen en werkt nu aan een roman. In 2014 werd ze geselecteerd voor de Africa39, een lijst van 39 meest getalenteerde en veelbelovende schrijvers onder de veertig, uit Afrika ten zuiden van de Sahara.

Zie op www.rug.nl/alumni/alumnusvanhetjaar enkele van Aracs verhalen, het juryrapport en meer.

‘Aanpakken moest ik. Dus aanpakken deed ik.’

toch klinkt Oeganda wel in haar Engels door, zegt ze. ‘Toen ik meedeed aan een programma van de British Council, waarin een Britse schrijfster mijn mentor was, zei zij dat ik een Oegandees Engels gebruikte. Ik vind dat heel mooi. Die taal is nu niet meer de taal van de kolonisator, maar echt ook die van ons. Wij hebben de taal ons eigen gemaakt. Hij is deel van ons verhaal, en wij zijn deel van het verhaal van de taal.’

Dochter

Ach, dat verhaal. Ze zoekt naar wat ze precies bedoelt, wil zich ook in het interview dwingen nauwkeurig te zijn. ‘In mijn werk zie ik mensen die niet goed weten wat hun verhaal is, niet weten waar ze vandaan komen, niet weten wat hun toekomst zijn kan. Ik hoop dat ik mensen kan helpen, hen gereedschap kan geven om dat te leren.’ Op de vraag h^oe je dat verhaal van mensen kunt veranderen, en wat daarvoor de voorwaarden zijn, geeft ze uiteindelijk geen antwoord. Haar reactie komt uit een andere hoek, maar geeft wel inzicht. ‘Ik ben blij met wat ik mijn dochter kan bieden. Ze is nu achttien maanden, en ik zorg ervoor dat ze weet waar haar wortels liggen. Ik wil alles wat ik geleerd heb aan haar doorgeven. Hoe belangrijk het is te snappen dat er op de wereld meerdere perspectieven zijn. Maar ook dat Oeganda bij ons hoort.’

‘Gelukkig is Unicef een prettige werkgever. Ik krijg veel ruimte. Als ik eerder weg moet om voor mijn dochter te zorgen is dat geen enkel probleem. En ook voor mijn schrijven kan ik tijd maken. Het zijn allemaal tijdrovende rollen, en natuurlijk zijn ze lastig te combineren. Maar het lukt wel.’ Dat komt ook door de vrolijke steun van haar vrienden. Die sturen haar soms zomaar een deadline als ze vinden dat ze niet genoeg opschiet met haar roman.

‘Schrijfster, moeder, humanitair medewerker. Ik kan het allemaal zijn. *I am a young up and coming Ugandan woman.* Ik wil mijn dochter laten zien dat zij dat ook kan zijn.’

Ze besluit: ‘Groningen is een belangrijke mijlpaal in mijn verhaal geweest. Mijn verblijf daar liet me geloven dat het w^el mogelijk was wat ik allemaal wilde. Dat mijn dromen het waard waren om nagejaagd te worden.’

TEKST > FRANKA HUMMELS

FOTO > CHARLENE ASARE

Sterken stelt

Transformatie

Op 1 oktober 2014 is het voltallige College van Bestuur van de RUG voor een nieuwe termijn benoemd. Voor mij houdt dat in dat ik nog tot 1 maart 2019 rector magnificus mag zijn.

Die herbenoeming doet me terugdenken aan september 2008, toen ik decaan werd van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde. Dat was nogal een overstap. Als wetenschapper was ik gewend alle ins en out van mijn vakgebied heel nauwkeurig te beschrijven. En gaf ik op congressen een zorgvuldige afbakening van de voor- en nadelen van mijn analyse, model of bijdrage. Terwijl ik als bestuurder juist een zeer breed terrein ging bestrijken en het werk van een bestuurder vaak veel vager is. Het was een overstap die een heel andere houding van me vergde: een bredere blik en een meer globale aanpak. Een transformatie van wetenschapper naar bestuurder.

Eigenlijk was het voor een monetair econoom als ik toen was een zuur moment om van baan te veranderen. 2008 was immers het jaar waarin de crisis uitbrak. Er gebeurde van alles dat ik graag had willen bestuderen. Had ik niet moeten door- gaan als hoogleraar? Ik heb erover getwijfeld. Want wat ik opgaf aan de ene kant en begon aan de andere, moest wel met elkaar in balans zijn.

Ooit had ik al eens in een bestuur van de faculteit gezeten. Door die ervaring wist ik al dat ik bereid was mijn aandacht te verbreden en over de problemen van anderen na te denken. Want je kunt nog zo goed zijn in je eigen veld, als je dáár niet toe bereid bent, moet je er niet aan beginnen en vooral in je eigen domein blijven werken. Je persoonlijkheid moet aansluiten bij het soort werk dat je doet. Daarnaast kwam ik tot de conclusie dat het werk van een bestuurder eveneens waardevol kan zijn – zonder een uitspraak te hoeven doen over wat waardevoller is, het werk van een wetenschapper of van een bestuurder. Vandaar dat ik de stap heb gewaagd.

Nu vraag ik me af of een omgekeerde transformatie nog mogelijk is. En of ik na mijn keuze voor het rectoraat, zeker met de vier jaar die ik eraan vastknoop, nog verder kan als wetenschapper. Ik volg mijn vakgebied nog steeds en ga binnenkort alvast weer onderwijs geven. Maar het zal lastig zijn om het bredere veld van het bestuur weer in te wisselen voor het engere van het eigen wetenschappelijke veld.

Gelukkig kun je in mijn discipline ook de breedte in. Denk aan het type analyse van Piketty. Denk aan hoe je bepaalde fenomenen in de historische context kunt plaatsen. Ik zie wel kansen met die bredere aanpak. Als ik in 2019, wanneer ik 57 ben, na het rectoraat terugkeer naar de wetenschap, liggen er als econoom nog zeker tien jaar voor me. Dat is een mooie periode. Daarin moet ik wel iets gedaan kunnen krijgen.

Opgetekend door Edzard Krol.

Prof.dr. Elmer Sterken
rector magnificus

‘Er is een klik’

Operahuis, Oslo

Bea ten Tusscher (53), alumna Zweeds, werkte als diplomaat op Nederlandse ambassades in Tsjechië, Zimbabwe, Bangladesh en Guatemala. Als ambassadeur in Oslo keerde ze vorig jaar terug naar haar Scandinavische studiewortels.

De studie Zweeds begon Bea ten Tusscher min of meer toevallig. ‘Eigenlijk wilde ik iets doen in het toerisme of de journalistiek, maar daar kwam ik niet binnen. Het werd Zweeds. Misschien onbewust door mijn nieuwsgierigheid naar het land van Pippi Langkous, naar de vrijheid en mooie natuur, maar vooral ook door de bevroren hoogleraar Amy van Marken (1912-1995).’ Na haar studie solliciteerde ze bij Buitenlandse Zaken, waar ze in de diplomatenopleiding (‘het klasje’) terecht kwam.

Als jonge diplomaat werkte ze op de Nederlandse ambassade in Zimbabwe en Tsjechië en ze was ambassadeur in Guatemala en Bangladesh. ‘Een mooie tijd, maar ik wilde graag een overstap maken terug naar mijn studiewortels en naar Europa. Naar een land waar dezelfde zaken spelen als in Nederland, zoals klimaat, energie en sociale zekerheid.’

‘Kort nadat ik mijn geloofsbrieven aan de Noorse koning had aangeboden, brachten Koning Willem-Alexander en koningin Máxima een bezoek aan Noorwegen. Een mooi moment. Samen met de medewerkers van de ambassade bereiden we zo’n bezoek minutieus voor. Bedrijfsbezoeken, recepties en seminars vormen een ander belangrijk onderdeel van mijn werkzaamheden. Laatst bezocht ik een grote olie- en gasbeurs in Stavanger, waar veer-

tig Nederlandse bedrijven waren. Ik probeer Nederlandse bedrijven die hier zaken willen doen te helpen en waar nodig een goed woordje voor ze te doen. Al kunnen Nederlanders hun weg meestal goed vinden in Noorwegen Er is een klik. We hebben dezelfde mentaliteit, dezelfde manier van communiceren. Organisaties zijn weinig hiërarchisch. Soms wordt in Nederland wel eens vergeten dat op een uur vliegen een ontzettend aantrekkelijke markt ligt.’

Fiets op spijkerbanden

‘s Ochtends fiets ik altijd naar de ambassade; als er sneeuw ligt met speciale spijkerbanden. Hopelijk promoot ik zo onze Nederlandse fietstraditie een beetje. Fietsen is hier nog lang niet zo populair als in Denemarken, maar de belangstelling groeit wel. Sport en gezond leven staan hier volop in de belangstelling. Vanwege de grote afstanden ben ik best veel op reis. Een van de mooiste reizen was naar Tromsø, helemaal in het Noorden van het land, op de grens van het Arctisch gebied. Het was de hele dag donker, een dik pak sneeuw, ontzettend spannend. Volgend jaar hoop ik Spitsbergen te bezoeken, daar werken Nederlandse wetenschappers van het Arctisch Centrum uit Groningen en Utrecht.

We organiseren binnenkort een seminar over het Arctisch gebied. De belangstelling voor die regio groeit enorm en Nederland is daar een interessante speler met een lange geschiedenis.’

‘In Noorwegen voelde ik me direct thuis. Ik spreek de taal: Noren verstaan prima Zweeds, al denken ze vaak dat ik uit Finland kom door mijn accent. Wat me ook erg aanspreekt is de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt. De discussie in Nederland op dit vlak lijkt soms wel stil te staan. De Noren doen er niet zo krampachtig over, het is hier gewoon erg goed geregeld. Er geldt een quotum voor vrouwen op hoge posities. Er is royale kinderopvang en er zijn ruime ouderschapsverlofregelingen die ook voor mannen gelden. Zorg voor de kinderen is dan echt te verdelen. Het is gewoon heel slim, vrouwen kunnen bij hun terugkeer het werk weer goed aan. Komt bij dat hier een goede werk/vrijtijdsbalans heerst; het leven is hier minder gehaast, minder stressvol. Wanneer ik in Nederland immigratiebeurzen bezoek, zie ik steeds vaker jonge mensen die deze afweging bewust maken. Ook op dit soort terreinen moeten we misschien vaker naar het Noorden kijken.’

TEKST > DOUWE VAN DER TUIN

Wat bezielt Nederlandse jihadstrijders om naar Syrië of Irak te vertrekken? Zijn hun motieven invoelbaar? Godsdienstwetenschapper **Pieter Nanninga** en godsdienstpsycholoog **Hetty Zock**, beiden bij de RUG, laten hun licht schijnen over een delicaat vraagstuk.

Wat bezielt de Nederlandse jihadist?

Schuilt in elke mens een jihadstrijder? Dat Hetty Zock en Pieter Nanninga uitgebreid de tijd nemen om een zo genuanceerd mogelijk antwoord te formuleren, toont de gevoeligheid van het gespreksonderwerp. Op verzoek van *Broerstraat 5* wisselen de beide godsdienstwetenschappers van gedachten over Nederlandse jihadstrijders. Ze staan stil bij vragen als wie deze strijders zijn, wat hen drijft om naar het Midden-Oosten te vertrekken en of hun beweegredenen invoelbaar zijn. Het is complexe materie en ergens halverwege het gesprek zal Zock stellen dat er over jihadstrijders geen algemene uitspraken mogelijk zijn.

Zock is bijzonder hoogleraar levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid. Pieter Nanninga is universitair docent Midden-Oostenstudies. Hij promoveerde afgelopen zomer op onderzoek naar media-uitingen van Al-Qaeda. In het bijzonder onderzocht hij de zeer professionele films van Al-Qaeda's mediatak, waarin martelaren hun zelfmoord-aanslag aankondigen en Al-Qaeda's strijd op documentaire-achtige wijze in beeld wordt gebracht. Zijn onderzoek trok veel aandacht. Op verzoek legde hij steeds opnieuw uit dat de drijfveren van martelaren divers zijn. 'Media bleken erg geïnteresseerd in de 72 maagden die martelaren in het paradijs beloofd worden,'

vertelt hij, 'maar die komen in die video's nauwelijks naar voren.' In zijn proefschrift zijn de maagden in een voetnoot beland.

Heilige oorlog

'We hebben vaak de neiging te denken dat jihadstrijders gestoorde, geïndoctrineerde en geronselde mensen zijn, mensen die "buiten" onze samenleving staan', zegt Nanninga, 'maar het ligt genuanceerder.' Wie zijn het dan wél, die Nederlanders die naar Syrië trekken om deel te nemen aan de heilige oorlog? Nanninga: 'Er zijn hoger en lager opgeleiden bij, bekeerlingen, wereldverbeteraars en angry young men. We kunnen niet van één groep spreken.'

De enige overeenkomst is dat de overgrote meerderheid man is en jong. Dat is niet toeval. Velen van hen voelen zich in Nederland aan de kant geschoven, gediscrimineerd op de arbeidsmarkt en afgewezen door samenleving en politiek. Ook bij de in hun ogen meer culturele islam van hun ouders voelen ze zich niet langer thuis.'

'Maar gek zijn ze niet', vult Zock aan. 'Vanuit de veronderstelling dat een weldenkend mens geen religieus gemotiveerd geweld gebruikt, is het gemakkelijk te zeggen dat jihadstrijders of moslimradicalen psychisch gestoord zijn. Maar uit studies naar bijvoorbeeld de mensen achter 9/11, blijkt dat zij verre van gek waren!'

Zock zoekt een deel van de verklaring voor het vertrek van Nederlandse jihadstrijders in de hoek van de sociale en ontwikkelingspsychologie. 'Nederlandse Syriëgangers zijn vaak jonge mensen die zich nog niet hebben gesetteld en zoeken naar zin- en betekenisgeving. Deze groep voelt zich door de Nederlandse samenleving gestereotypeerd als gevaarlijk en onbetrouwbaar. Wat doet iemand die zich bedreigd voelt in zijn identiteit? Die trekt een muur op en gaat op zoek naar een collectief dat hem wél wil: in dit geval, de lijdende geloofsgenoten in Syrië en Irak.'

Nanninga: 'Jihad biedt een duidelijk wereldbeeld: "zij zijn slecht en wij zijn goed". Overzichtelijke opvattingen kunnen aantrekkelijk zijn voor moslims die zich hier niet geliefd voelen en elders iets willen betekenen. Je ziet het terug op Twitter, waar veel strijders zich presenteren als de groep die het opneemt voor de onderdrukte moslims.'

Flames of War

Om de aantrekkingskracht van de heilige oorlog in het Midden-Oosten te illustreren laat Nanninga een YouTube-filmpje zien: het is een trailer die de vlak daarna te verschijnen IS-film *Flames of War* aankondigt. De zeer professionele, Hollywood-achtige beelden van strijd en spanning getuigen van een krachtige beweging. Nanninga: 'Sommige jongeren vinden het een aanlokkelijk idee dat zij dáár, in Syrië of Irak, met gelijkgestemden de islam kunnen verdedigen. Dat zij de strijd, die ooit door de profeet Mohammed werd gevoerd, op aarde kunnen voortzetten.' Zock: 'Als je deel kunt uitmaken van deze gerespecteerde, bewonderenswaardige mensen, dan geeft dat eigenwaarde. Voor wie zich in Nederland ongewenst voelt is dat aantrekkelijk.'

Hoewel veel Nederlandse Syriëgangers betogen in Syrië de overwinning te zullen halen of

als martelaar te zullen sterven, komt een aantal van hen terug naar Nederland. Volgens het overgrote deel van de Nederlandse bevolking keren zij terug als potentiële terroristen. Hoe gaan we om met teruggekeerde strijders? Pakken we ze hard aan of kiezen we voor een zachte benadering, zoals in Denemarken, waar teruggekeerde Syriëgangers liefdevol worden ontvangen en een huis, opleiding en bijstand krijgen aangeboden?

Nanninga: 'Nederland kiest voor een hardere benadering door paspoorten af te nemen en potentiële of teruggekeerde strijders te laten vervolgen en oppakken, als dat kan. Ik kan niet zeggen dat één van beide benaderingen de beste is. De meest passende aanpak hangt af van de motieven voor terugkeer: is er spijt of teleurstelling, heeft de jihadstrijder

‘Maar gek zijn ze niet’

andere ideeën gekregen over religieus geweld of schuilt in hem inderdaad een potentiële terrorist?'

Zock vult aan: 'Ik zou zeggen: hard op de zaak, zacht op de persoon. Een teruggekeerde jihadist moet niet gepamperd worden, maar begrip voor de achtergrond, de persoonlijke motieven en de gevoelens van uitgesloten zijn is onmisbaar als we willen voorkomen dat iemand zich jihadist blijft voelen.' Jihadstrijders die overduidelijk de wet hebben overtreden, moeten zonder meer gestraft worden, vinden beiden. Nanninga verwijst naar actualiteitenprogramma Pauw, waar begin november de vaders van twee Syriëgangers aan tafel zaten. 'Een van hen oordeelde hard. Hij vond dat zijn zoon, als die naar Nederland zou terugkeren, streng gestraft moet worden.' Hij vervolgt: 'Maar dan moeten we wel consequent zijn, dus niet alleen jihadstrijders die de wet overtreden aanpakken, maar ook Nederlanders die zich bijvoorbeeld bij Koerdische groeperingen aansluiten. Wat in elk geval niet werkt is het soort symbolische maatregelen als het afnemen van paspoorten. Dat is te simpel.'

Goede opvang

Zijn gedwongen deradicaliseringsprogramma's een verstandige interventie? Zock refereert aan het verhaal van het Maastrichtse meisje dat in zeer korte tijd radicaliseerde, verliefd werd op een Nederlandse jihadstrijder en naar Syrië vertrok, tot haar moeder haar in Raqqa ophaalde. 'Het verhaal van dit meisje

Pieter Nanninga

Pieter Nanninga (1980) is universiteit docent Midden-Oostenstudies aan de Faculteit der Letteren. Hij rondde zijn studies geschiedenis en godsdienstwetenschap cum laude af en promoveerde in juni 2014 op een onderzoek naar jihadisme en martelaren-video's. Momenteel onderzoekt hij het mediagebruik van de Islamitische Staat.

 www.unifocus.nl
4 juni 2014

Hetty Zock

Hetty Zock (1957) is bijzonder hoogleraar levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid aan de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap. Ze studeerde Frans en theologie in Leiden en promoveerde in 1990. Zock publiceert veelvuldig over thema's op het snijvlak van godsdienstwetenschap en psychologie.

verschilt fundamenteel van dat van de hoogopgeleide vader die in Nederland zijn goede baan opgeeft om naar Syrië te gaan. Er is niet één interventie die voor alle strijders werkt. Goede opvang van teruggekeerde strijders is essentieel, maar de begeleiding moet aansluiten bij het individu.' Ze benadrukt nog eens: 'Er is geen simpel antwoord op de vraag hoe om te gaan met teruggekeerde jihadstrijders. Het grote gevaar schuilt erin dat we zeggen: het maakt allemaal niet uit, we doen maar wat. Want dat doen mensen die niet weten wat ze ergens mee aan moeten – die dóén maar wat, en bij dit soort ingewikkelde vraagstukken bestaat dat "maar wat doen" bijna altijd uit stevig aanpakken. En dat is niet zonder meer de beste optie.'

Terug naar de vraag of in elk mens een Syriëganger schuilt.

Zij: 'Dat hangt zeer sterk van de context af.'

Hij: 'Ik zou misschien zeggen van wel.'

Zij: 'Daar sluit ik me bij aan.'

TEKST > HINKE HAMER

Gert Kortekaas (1958) / pre- en protohistorie 1988 en **Martijn Lindeboom** (1971) / rechten 1997 (red.)

Lagen in Stad – oude vondsten in nieuwe verhalen

Het Beste Groninger Boek 2014, categorie 'non-fictie'. Archeologen en schrijvers – waaronder vele alumni – presenteren 25 archeologische vondsten met feiten en fictie.

> www.uitgeverijpassage.nl > € 18,90

Elske Cazemier (1960) / theologie 1986

De ziel ontdekken

In contact met mensen met een verstandelijke beperking

> www.narratio.nl > € 17,50

Mark Huijben (1970) / economie 1993, econometrie

1994, promotie 2011 en Arno Geurtsen

Heeft iemand de overhead nog nodig?

Organisaties staan aan de vooravond van een reeks ontwrichtende innovaties.

> www.managementboek.nl > € 19,95

Gonneke Huizing (1960) /

Nederlands 1984

Double Me, Double You

Sanne en Myla (13) op weg naar de finale van het Junior Songfestival.

(v.a. 9 jaar)

> www.uitgeverijholland.nl

> € 12,90

Piet Kooi (1943) / pre- en protohistorie 1972, promotie

1979 en Kirsten van der Ploeg

Ezinge, ijkpunt in de archeologie

Onderzoek wierde Ezinge (1923-1934) door prof. A.E. van Giffen, met vele ongepubliceerde glasplaatfoto's.

Verkrijgbaar via e-mail Ezinge@rug.nl of bij Museum Het Wierdenland te Ezinge.

> € 27,50 excl. verzendkosten

Marnix Krop (1948) / rechten 1972

Hart van Europa

Hoe Duitsland ons uit de crisis voert en tegen welke prijs. Reflectie van oud-ambassadeur in Warschau en Berlijn op 15 jaar Europese integratie.

> www.uitgeverijprometheus.nl

> € 19,95; e-book € 11,99

Meer boeken van alumni staan op

> www.rug.nl/alumni/boek

‘Hij sprong uit stand – hup – zo op tafel’

‘We gingen altijd met de band eten bij Diamant. Peter woonde bij het restaurant om de hoek. Stonden we de auto in te pakken en dan belden we even: “Doe maar dit, doe maar dat. Menu A met nasi of zo.” Kao Wu was de eigenaar. Hij had een kok in de keuken en deed zelf de rest. De leukste Chinees van Groningen. Vol met grapjes. Als je nog iets wilde bestellen en je stak je hand op, zwaaide hij terug. Dan kwam hij gewoon niet. Als hij de kippensoep bracht, wiebelde hij met de kom en zei: “O, kip leeft nog.” Klanten die iets wilden afhalen, kregen te horen: “Het is met een uurtje wel klaar.”

Bij Diamant zaten altijd alleenstaande mannen aan een klein tweepersoonstafeltje te eten, eentje had een schaakbord voor zich. Als Wu passeerde zette hij de schalen neer, deed een zet en liep weer verder. Wij bespraken de resultaten van FC Groningen met hem. Peter werkte een tijdje in de apotheek ernaast. Wu had iets aan zijn rug en was voor medicijnen bij de apotheek geweest. Peter vroeg hem later hoe het ging. Wu’s antwoord: “Let op!” Uit stand sprong hij – hup – zo op tafel.

Op onze eerste en tweede elpee hebben we Wu bedankt, als onze vaste cateraar. Hij rondde de rekening voor ons ook altijd af naar beneden. Hij was 365 dagen per jaar open, nooit vakantie, op een keer een weekje Hongkong na. Op een dag verkocht hij de zaak. Hij is eerst voor de lol in een groothandel gaan werken die atjar maakt. Ook kwam ik hem tegen op de tribune van De Parrel, waar zijn kinderen zwemles hadden en de mijne ook. Zaten we daar te ouwehoeren. Zijn vrouw lachte nog het hardst om zijn grapjes. Een paar jaar later moesten wij met Baflo Bill optreden in De Oosterpoort, liep Wu daar rond in een Oosterpoortswaeter. Met een sleutelbos en een schroevendraaier. Hij bleek vrijwilliger bij de techniek te zijn geworden. Ik heb het onlangs nog gevraagd, hij doet dat nog steeds.’

Groningen. Universiteit. Maar ook talloze straten, huizen, bruggen, pleinen waar herinneringen liggen. Bekende oud-RUG-studenten vertellen over hun speciale plek.

Frank den Hollander (57); communicatiemedewerker Universiteitsbibliotheek en entertainer, vooral bekend van de Bende van Baflo Bill en als helft van het duo Pé & Rinus, met RUG-alumnus farmacie Peter de Haan; studeerde tussen 1975 en 1980 bij vlaggen Engels;

> speciale plek: Chinees-Indisch restaurant Diamant, A-straat 22

TEKST >

ELLIS ELLENBROEK

FOTO >

ELMER SPAARGAREN

A-STRAAT 22

Zorg om ebola

Het ebolavirus brengt mensen in beweging. In Sierra Leone domineert de epidemie de agenda van alumnus Roeland Monasch, Unicefdirecteur ter plaatse. In Groningen bereiden de hoogleraren Alex Friedrich en Tjip van der Werf het UMCG voor op de opvang van eventuele ziektegevallen. 'Ebola dwingt ons opnieuw na te denken over infectieziekten en hygiëne.'

TEKST > CHRISTINE DIRKSE

Ebola is niet nieuw. Sinds de eerste uitbraak in 1976 registreerde de Wereldgezondheidsorganisatie zo'n 20 uitbraken, vooral in Congo, Soedan en Oeganda. Deze uitbraken bleven beperkt tot 450 zieken, met een sterftecijfer van 25-90%. De vraag is waarom het bij deze uitbraak zo anders is. 'Het eerste slachtoffer, de zogenaamde *case zero*, was een kindje in de achterlanden van Guinee, vlakbij het drielandpunt met Liberia en Sierra Leone', lvertelt Roeland Monasch. 'Omdat ebola eerder niet voorkwam in West-Afrika, duurde het lang voordat de ziekte als zodanig herkend werd. Voordat duidelijk werd dat het ging om een gevaarlijke

epidemie had het virus zich al behoorlijk verspreid in de drie landen.'

Alex Friedrich, hoogleraar medische microbiologie, vermoedt nog andere oorzaken. 'Ebola brak voorheen vaak uit in kleine dorpjes. Doordat er weinig migratie was, stierven in zo'n dorp wel veel mensen, maar werd het virus niet verspreid. In Sierra Leone is er, sinds de burgeroorlog, veel migratie tussen stad en platteland. Zo kan het virus zich snel verspreiden.'

Ook op biologisch vlak is deze uitbraak anders, weet Friedrich. 'Normaal gesproken wordt het virus overgedragen van dieren op mensen. Nadat het dan nog twee of drie keer

is overgedragen, dooft het virus als het ware uit. De epidemie verdwijnt daardoor vanzelf. Dat is nu anders. Er komen nu zelfs zesde of zevende opeenvolgende besmettingen voor. Het virus gaat maar door.'

Volgens Friedrich is de armoede in West-Afrika wellicht het grootste probleem. Die armoede maakt hygiënisch leven vrijwel onmogelijk. 'Tot 1850 hadden we in Nederland infectieziekten ook niet onder controle. Dat er hier sindsdien geen grote epidemieën zijn geweest, danken we aan onze riolering, schoon drinkwater en huizen waar toiletten, keuken en slaapkamer volledig van elkaar gescheiden zijn.'

Draagvlak

Onder leiding van onder meer Monasch doet men er in Sierra Leone alles aan om de epidemie in te perken. Het duurde aanvankelijk wel vier à vijf dagen voordat de uitslag van een ebolatest kwam. In afwachting van de uitslag gingen patiënten naar huis of naar een health care center. Sommigen stierven in die tijd, waarbij ze voor hun dood anderen besmetten, ook patiënten die vanwege malaria in zo'n health center zaten. 'Dat is inmiddels verbeterd, maar die traagheid van het lab blijft een probleem,' vertelt Monasch. Wel heeft UNICEF het bewustzijn bij de mensen weten te vergroten. 'Het grootste deel van de bevolking weet inmiddels goed wat ebola is en dat hulp daarbij belangrijk is. Nu die hulpvraag goed op gang gekomen is, staan wij voor de uitdaging daaraan te voldoen.' Daar is Monasch druk mee bezig: UNICEF probeert genoeg beschermende kleding en medicijnen te distribueren. In november opent men bovendien behandelunits, elk met acht bedden, om ebolapatiënten snel te kunnen isoleren. Op die manier creëert men professionele verzorgingsplekken binnen een gemeenschap. 'Voor het isoleren van ebolapatiënten is draagvlak onder de bevolking nodig. Hulp verlenen binnen de gemeenschap is dan belangrijk en ook dat familieleden van patiënten op een veilige manier kunnen meehelpen bij de zorg,' legt Monasch uit. Zo wordt de infrastructuur en de zorg in Sierra Leone langzaam beter. 'Daar is tijd voor nodig. Zo'n verandering ontstaat niet van de ene op de andere dag.'

Niet extreem besmettelijk

In Nederland maken vier academische ziekenhuizen, waaronder het UMCG, zich klaar voor het opvangen van eventuele ebolapatiënten. 'Daarbij is het belangrijk om de angst onder medewerkers te verkleinen,' zegt Tjip van der Werf, die als hoogleraar infectieziekten betrokken is bij de trainingen voor zorgverleners. 'Bij het ebolageval in Dallas (VS), bijvoorbeeld, bleek dat zorgverleners het grootste risico lopen. De patiënt kon dagenlang iedereen besmetten voor hij werd opgenomen.'

Roeland Monasch (1965) studeerde in 1991 in Groningen af als socioloog. Sinds 2012 is hij directeur bij Unicef in Sierra Leone. Hij initieerde daar de driedaagse voorlichtingscampagne in september dit jaar en kwam veel in het nieuws.

Toch waren de enige twee die ziek werden, zorgverleners.'

Moeten we in Nederland vrezen voor een epidemie? Friedrich en Van der Werf denken van niet. 'Natuurlijk kan iemand de ziekte uit Afrika meenemen,' geeft Van der Werf toe. 'Maar ebola is helemaal niet extreem besmettelijk. Het wordt niet door de lucht overgedragen, zoals griep. Een patiënt is pas besmettelijk als hij ernstige ziekteverschijnselen heeft – en net na diens overlijden. Als ze al in het ziekenhuis zijn opgenomen dus. Daarom trainen we de zorgverleners extra. Zodat ze bijvoorbeeld de beschermende kleding gaan dragen én op een veilige manier leren aan en uit te trekken.'

Friedrich ziet diverse scenario's voor Afrika, maar ook voor Nederland. 'Er kan in Nederland iemand ziek worden die in Afrika is besmet. Komt zo iemand uit Afrika naar Nederland, dan wordt hij dagelijks getest op ebola en andere ziekten en goed in de gaten gehouden. Zo kunnen we ebola vaststellen voordat zo iemand echt zelf besmettelijk is. De kans dat hij de naaste omgeving aansteekt is dan minimaal. En mócht hij ziek worden, dan houden we die naaste omgeving ook goed in de gaten. Zo krijgt ebola geen kans zich uit te breiden.'

In Nederland is de kans op sterfte aan ebola bovendien veel lager dan in West-Afrika. 'Dat zag je in de VS en in Duitsland ook. Patiënten die op tijd behandeld werden, zijn allemaal genezen.' Een medicijn is volgens Van der Werf daarom niet echt nodig, als er maar genoeg

Alex Friedrich (1971) studeerde geneeskunde in Coimbra (Portugal) en Rome (Italië). Tijdens zijn werk in ziekenhuizen in Duitsland is hij eerder in aanraking geweest met gevaarlijke infectieziekten. Sinds 2011 is hij als hoogleraar medische microbiologie en infectiepreventie verbonden aan RUG/UMCG.

'supportive care' om de patiënt heen plaatsvindt, zoals het toedienen van vocht om nierschade en bacteriële infecties te voorkomen.

Handen wassen

Natuurlijk wordt er ook gewerkt aan vaccins en medicijnen, maar niet in Nederland. 'Er zijn verschillende experimentele medicijnen. Die mogen officieel nog niet op mensen getest worden, daar moet eerst toestemming voor komen.' Van der Werf weet uit ervaring dat dat meestal heel lang duurt, maar hij hoopt dat de eerste tests in Afrika in januari kunnen starten.

Friedrich en Van der Werf benadrukken dat hygiëne veel belangrijker is dan medicijnen. 'Studieboeken uit de jaren zestig meldden al dat we in het Westen de infectieziekten overwonnen hadden, maar dat is niet waar,' zegt Friedrich. 'Kijk maar naar ziektes als aids en problemen met anti-bioticaresistentie. Ook in Nederland valt er veel te winnen, bijvoorbeeld door ziekenhuispersoneel ervan te doordringen dat hygiënisch werken echt van levensbelang kan zijn.' Van der Werf gaat nog verder. 'We moeten in Nederland, ook thuis, weer terug naar de basisprincipes en leren onze handen echt goed te wassen.' Friedrich en Van der Werf hopen dan ook dat dat is wat ebola ons leert: het belang van hygiëne. Want ook in het rijke Westen gaan we daar, volgens hen, veel te nonchalant mee om.

Tjip van der Werf (1954) studeerde geneeskunde (1980) en rechten in Groningen, waar hij in 1991 promoveerde. Zijn promotieonderzoek over tuberculose en Buruli ulcer voerde hij uit in Ghana. De longarts en tropenarts is sinds 2005 hoogleraar infectieziekten aan de RUG/UMCG.

Het begon in Groningen

‘En toen werd ik door de Jezuïeten naar Groningen gestuurd’

Huub Oosterhuis studeerde drie jaar Nederlandse taal- en letterkunde aan de RUG. Het waren jaren die bepalend zouden zijn voor zijn leven. Want in Groningen begon hij met het schrijven van zijn Nederlandse kerkelijke liederen en bracht hij zijn eerste poëziebundels uit.

Afgelopen november ontving Huub Oosterhuis (1933), tijdens een uitgebreide ceremonie op de Universiteit van Bonn, de Predigtpreis. Hij kreeg deze voor zijn ‘Lebenswerk’, de religieuze liederen en liturgische teksten die hij de afgelopen vijftig jaar schreef en die ook in Duitsland hun weg vonden.

‘Dat levenswerk is begonnen in Groningen’, vertelt Oosterhuis op een woensdagse namiddag, precies een week na de prijsuitreiking. De laureaat zit op zijn kantoor bovenin het hagelwitte pand van De Nieuwe Liefde, het ‘centrum voor debat, bezinning en poëzie’ dat hij begin 2011 heeft opgericht aan de Da Costakade in Amsterdam. Zijn raam kijkt uit over een van de grachten. De avondschemer is al ingezet. De afspraak was te praten over de drie jaar dat hij Nederlands studeerde aan de Groningse universiteit, van 1958-1961, achteraf gezien een cruciale fase in zijn leven. Hij was 24 toen hij in Groningen kwam en had al een studie wijsbegeerte gedaan. Ook zijn studie Nederlands was onderdeel van een liefst twaalfjarige jezuïetenopleiding. Het uiteindelijke doel was priester te worden in de rooms-katholieke kerk.

Gelukkigste jaren

‘Die drie jaren in Groningen behoren tot de gelukkigste van mijn leven’, zegt Oosterhuis nu, die vorig jaar tachtig werd. ‘Dat kwam doordat ik al zes jaar lang een behoorlijke wereldvreemde training bij de jezuïeten achter de rug had: drie jaar filosofiestudie in Nijmegen en daarvóór een soort noviciaat en een jaar klassieke studie. Het was een heel gesloten wereld. Ik zat met leeftijdsgenoten in een huis dat je nauwelijks uitkwam.

En toen werd ik door de jezuïeten naar Groningen gestuurd. Ik had daar niks over te zeggen. Je mocht wel een verzoek indienen en ik had gezegd dat ik geschiedenis wilde studeren in Amsterdam. Maar dat kon als katholiek niet, want in Amsterdam zat een marxist: Jan Romein was daar hoogleraar. Ik moest ineens naar Groningen. Maar ik stapte er uit de trein en dacht: ach, wat een leuke stad! Mijn grootvader en zijn voorgelacht hebben een aantal eeuwen in Uithuizen gewoond. Op een of andere manier begon dat in mij te werken. Ik hield ontzettend van die stad.’

Liedje

Oosterhuis had een bijbaan op het Sint-Maartenscollege, een jezuïetenschool in Haren.

Hij begeleidde er de huiswerkklas, doceerde Nederlandse taal, leidde het koor en organiseerde het jaarlijkse toneelstuk. Destijds stond de katholieke kerk aan de vooravond van het Tweede Vaticaans Concilie, waarop het besluit zou vallen dat het Latijn in de katholieke mis ingevuld mocht gaan worden voor de volkstaal van een land. In die verwachting werd de jonge Oosterhuis gevraagd een Nederlandse liedtekst te schrijven voor een kerkdienst in het kapelletje op het terrein van het college.

‘Het was een zondagmiddag in november 1959. Ik stapte op de fiets van Groningen naar Winsum. Ik fietste in die tijd veel door Groningen, omdat ik het Hogeland wilde leren kennen. Toen ik weer thuis aankwam, had ik het liedje in mijn hoofd.

Ik had in die tijd al een heleboel melodieën in mijn kop, want als jongen had ik gezongen bij de AJC, de Arbeiders Jeugd Centrale. Dat waren de socialistische jongeren. Het waren allemaal prachtige liederen. Op een van die melodieën heb ik een liedje gemaakt met ‘iets van de Bijbel erin’ en dat hebben we diezelfde avond uitgevoerd met een saxofoon en een orgeltje.

De week erop dacht ik: dat moeten we weer doen. Toen heb ik zo’n tien liedjes gemaakt.

Iedereen begon ineens te roepen: “ga door!” Het begon te leven. In Groningen, maar ook in Amsterdam. Toen dacht ik: dan moet ik mijzelf wel een beetje bekwamen. Daarom ben ik toen verhuisd naar Maastricht – een grotere verhuizing is niet denkbaar – waar ik theologie ging studeren.’

Vervoering

Uiteindelijk ontpopte Oosterhuis zich als kerkvernieuwer in de Amsterdamse studentenecclesia en groeide hij uit tot een invloedrijk schrijver van kerkliederen, zowel binnen als buiten de katholieke kerk. In 1969 verliet hij de jezuïetenorde vanwege een celibaatsconflict: hij wilde trouwen en kinderen. Uit het een jaar later gesloten huwelijk werden Tjeerd en Trijntje geboren.

In de jaren daarna richtte hij enkele debatcentra op: De Populier (waaruit De Balie voortkwam), De Rode Hoed en als laatste De Nieuwe Liefde. Ook schreef hij veel ‘vrije’ poëzie. Zijn eerste bundel *Uittocht* verscheen toen hij nog student in Groningen was. Het lange titelgedicht van zijn tweede bundel *Groningen* uit 1963 is een in vervoering geschreven lofzang op de stad waaraan hij verknocht was geraakt, met de lyrische slotregels: ‘ik moet je wat ver-

tellen: / ik mag hier nooit meer vandaan.’ De studie Nederlands zelf vond Oosterhuis trouwens helemaal niks. ‘Het was geen leuke faculteit. Wij hadden professor doctor Van Es. Dat was geen aangename man. Vreselijk autoritair. Er studeerde ook tijdenlang niemand af. Hij hield ze maar aan de praat, met scripties en nog meer eisen. Ik studeerde daar met Seth Gaaikema. Die was toen achttien, ik was iets ouder. Dat is een levenslange vriendschap gebleven. Ik heb hem een aantal maanden geleden begraven in de Westerkerk. In het jaar dat wij begonnen, in 1958, waren er vijf studenten Nederlands: hij en ik, en drie meisjes.’

Generaal pardon

Kortgeleden verscheen Oosterhuis’ nieuwste bundel met vrije poëzie: *Iemand meer*. ‘Ik heb het nodig ’s avonds om een uur of elf aan zoiets te gaan schrijven’, zegt hij. ‘Anders is mijn evenwicht zoek.’ Want vier tot vijf dagen per week is hij nog druk met de organisatie van De Nieuwe Liefde. Het doel van zijn debatcentrum, maar óók van zijn vrije poëzie én van zijn religieuze teksten, is mensen aan het denken te zetten over de misstanden in de wereld. ‘Een kwart van mijn liturgische liederen protesteert ergens tegen. Ik vind reli-

gie ondenkbaar zonder een visioen van een volstrekt andere samenleving. De kern van de bijbelse traditie is een ethisch appèl. Dat is een politiek program dat je als mens serieus hebt te nemen.’

In zijn nieuwste dichtbundel gaat het zelfs expliciet over het ‘generaal pardon’, en over staatssecretaris Teeven ‘van immigratie’. ‘Ja, dat is heel onpoëtisch’, geeft Oosterhuis toe, die een hartgrondig criticus is van het Nederlandse vreemdelingenbeleid en het wereldwijde kapitalistische systeem. In het verleden was hij zelfs lijstduwer van de SP. ‘Mijn idee is: iedereen die zich christelijk noemt, is de erfgenaam van een profetische Joodse traditie, waarin een ethisch appèl tot solidariteit en gerechtigheid de kern is. De Bijbel is een verschrikkelijk moeilijk boek. Maar op een bepaald moment in de Joodse traditie, ongeveer twee eeuwen voor onze jaartelling, is door rabbijnen afgesproken: dit hele boek moet je lezen vanuit het kernwoord: “heb solidariteit met de mens die je naaste is of wordt, want je bent als hij”. Al het andere is daar commentaar bij.’

TEKST > JURGEN TIEKSTRA

FOTO > ANP FOTO / SANNE VAN DE KERK

FOR INFINITY

Faculteit
Economie en
Bedrijfskunde

SAMENSTELLING > KIRSTEN OTTEN

WALL OF FAME

GRONINGEN / DEC 2014

> Klaas Knot, Frits Sissing, Herman Wijers, Annemiek Fentener van Vlissingen, de prinsen Bernhard en Maurits, prinses Marilène, Stef Blok, Izaline Calister... één ding hebben ze gemeen: allen zijn het alumni van de Groningse Faculteit Econo-

IN MEMORIAM

W.F. DUISENBERG
(1935-2005)

FAUCON (FR), 31 JULI

Econoom Wim Duisenberg is op 70-jarige leeftijd plotseling overleden. Op goed geluk was de Fries in 1954 in Groningen begonnen met een opleiding economie. Het bleek een gouden greep. Na zijn promotie in 1965, bij prof. F.J. de Jong, op het proefschrift *De economische gevolgen van ontwapening*, vervolgde hij zijn carrière bij het IMF in Washington D.C. Tijdens de oliecrisis

NWO-SUBSIDIE VOOR ONDERZOEK NAAR DUURZAME LOGISTIEK

GRONINGEN / 8 SEPT 2014

> Aan drie onderzoeksteams van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de RUG is door NWO in totaal ruim 2 miljoen euro subsidie toegekend voor onderzoek gericht op het verduurzamen van de logistieke sector. De onderzoekers, onder wie hoogleraar Iris Vis, pakken drie onderwerpen

bij de kop: het duurzaam en efficiënt onderhouden van offshore windmolenparken, het ontwerpen van veerkrachtige en effectieve supply chains en het verduurzamen van het transport van verse levensmiddelen. Het onderzoek draagt bij aan de doelstellingen van de nationale Topsector Logistiek.

CRISIS VRAAGT OM VROUWELIJKE LEIDERS

GRONINGEN / JULI 2009

> Prof. dr. Janka Stoker en dr. Floor Rink hebben 1700 lezers van *Intermediair* gevraagd naar hun voorkeuren wat betreft leiderschap in tijden van crisis. Gebleken is dat als het slecht gaat met een organisatie, de behoefte aan niet-autoritaire, involgende en luisterende managers toeneemt. Maar liefst 83% van de ondervraagden geeft de voorkeur aan een vrouwelijk leidinggevende. Eigenschappen als 'goed kunnen luisteren', 'democratisch leiderschap' en ruimte geven om mee te denken over de toekomst van de organisatie, zijn hierbij doorslaggevend.

Groningse faculteit Econo-
mie en Bedrijfskunde (FEB).
Een deel van haar illustere
alumni heeft de faculteit

Professor Jan Pen geeft college in 1963

'IK BEN NIET DOOD'

HAREN / 24 MEI 2009

> Afgelopen week berichtten de media over het vermeende overlijden van econoom Jan Pen (Lemmer, 1921). Een rectificatie is op zijn plaats, aangezien de emeritus hoogleraar naar eigen zeggen 'springlevend op de bank in Haren zit'. De verwarring is ontstaan door het verscheiden van een naamgenoot, in dienst van Het Parool. De 'Groningse' Jan Pen trad in 1956 in dienst van de uni-

versiteit als hoogleraar in de staathuishoudkunde en de leer der openbare financiën. Zijn *Moderne economie* uit 1958 gold jarenlang als standaardwerk, zijn columns en artikelen in de krant werden alom geprezen. Pen, een generatiegenoot van W.F. Hermans, figureerde in *Onder profeso-oren* als het personage Tabé Pap. (Meer over de docent Pen op www.rug.nl/Broerstraat5; oktober 2004, pagina 6 en 7)

van 1973 werd hij PvdA-minister van Financiën in het kabinet Den Uyl. Later, als president van De Nederlandsche Bank, voerde hij vijftien jaar lang een sober beleid. Totdat hij in 2003 met pensioen ging was hij de eerste president van de Europese Centrale Bank en vijf jaar lang een van de drijvende krachten achter de invoering van de euro.

“

'Meer consumptie kan ons niet redden uit de crisis'

MR. DRS. MATTHIJS BIJMAN
ALUMNUS VAN HET JAAR 2012

“

'Er is een gebrek aan regie in Europa'

PROF. DR. LEX HOOGDUIN
VOORMALIG DIRECTEUR DNB

MARKETING HOGLERAAR LEEFLANG NAAR BRUSSEL

GRONINGEN / APRIL 1998

> Prof. dr. Peter Leeflang is benoemd tot hoogleraar in Brussel aan het European Institute for Advanced Studies in Management. Hij krijgt daar de supervisie over

het onderwijs aan Europese promovendi. Leeflang blijft ook werkzaam aan de Groningse economische faculteit, waar hij sinds 1975 hoogleraar is en sinds vorig jaar decaan. De professor wordt wel gezien als de

grondlegger van het vakgebied marketing als serieuze academische discipline in Nederland. Zijn colleges worden massaal bezocht en zijn boeken worden alom geprezen.

DECAAN HARRY GARRETSEN / COMMENTAAR

Met zo'n 6000 studenten is de Faculteit Economie en Bedrijfskunde de grootste van onze universiteit. Voor dit collegejaar – het instroommoment in februari meegerekend – rekenen we op ongeveer 1000 internationale degree-studenten. Om buiten de landsgrenzen nog meer op te vallen, hopen we binnenkort onze tweede internationale accreditatie, de Equis, te verkrijgen. Zo'n Europees kwaliteitslabel trekt zowel studenten als staf aan, maar vergemakkelijkt ook de samenwerking met universiteiten in het buitenland. Wij willen studenten meer bieden dan een bul en onze gelukwensen. Al tijdens de opleiding zijn we bezig met vervolgstappen. Vorig jaar hebben wij daarvoor de Carereer

Company opgericht. Deze afdeling binnen de faculteit verzorgt onder andere gastcolleges en stages, en werkt actief samen met bedrijven en maatschappelijke organisaties. Dit 'vooruitkijken' loopt als een rode draad door onze aanpak. Met het Corporate Master Programma – met een stage van 6 maanden bij een bedrijf of beleidsinstantie en persoonlijke coaching vanuit de faculteit – proberen we studenten na hun bachelor in Groningen te houden en nog meer internationale studenten te werven. Voor wetenschappers in de dop hebben wij de Tenure Track. Dit individuele loopbaantraject van 6 jaar resulteert in een vaste aanstelling als UHD, en uiteindelijk het hoogleraarschap.

Met 'drones' vliegen als een vogel

FOTO PAUL BOMKE

William Thielicke (1980) combineert zijn hobby, vliegen met micro air vehicles ('drones' in de volksmond) zoals kleine helikopterachtige vliegtuigjes die hij zelf ontwerpt en bouwt, met zijn onderzoek. Op 31 oktober verdedigde hij zijn proefschrift over het geheim van de vogelvleugel. Want vogels kunnen dankzij hun vleugels niet alleen bij hoge snelheden zeer efficiënt vliegen, maar ook bijna stilhangen in de lucht met de manoeuvreerbaarheid van een insect. Lees verder op Science Linx: www.rug.nl/sciencelinx-thielicke

Coen Verbraak interviewt wetenschappers

Alumnus Coen Verbraak (1965), geschiedenis 1993, is onder meer bekend van zijn tv-interviews in de serie 'Kijken in de ziel'. In het radioprogramma De Kennis van Nu interviewt hij sinds de zomer toonaangevende Nederlandse wetenschappers, over hun drijfveren, wapenfeiten, twijfels en fascinaties. Iedere zondagavond van 20.00-21.00 uur op Radio 1. De afleveringen zijn terug te luisteren of te downloaden op www.radio1.nl/dekennisvannu.

Vertaalprijs voor slavist

Het Prins Bernhard Cultuurfonds heeft de Martinus Nijhoff Vertaalprijs toegekend aan Hans Boland (1951), Slavische taal en letteren 1974, voor zijn vertalingen uit het Russisch in het Nederlands. De jury: 'Hans Boland is een zeer productieve vertaler met buitengewone kwaliteiten, die een onvoorwaardelijke trouw aan de literaire kwaliteiten van de brontekst paart aan een prachtig, virtuoos Nederlands en brede kennis van achtergronden.'

Like us on facebook!
www.facebook.com/universiteitswinkel

rijksuniversiteit
 groningen

Universiteitswinkel

Leuk koelkastmagneetje van het Academiegebouw

Prijs
€ 2,95

Boek *Viering 400 jaar Rijksuniversiteit* Met vele mooie foto's een prachtige herinnering.

Prijs
€ 14,95

Luxe driedelige geschenkset: creditcardhouder, sleutelhanger en pen.

Prijs
€ 14,95

Bestel via onze
webshop:
www.rug.nl/winkel

Universiteitswinkel
Oude Kijk in 't Jatstraat 39
www.rug.nl/winkel

Bestellen
T (050) 363 27 00
F (050) 363 72 00
E universiteitswinkel@rug.nl

www.rug.nl/winkel

Uw studententijd herbeleven en genieten in hartje Groningen?

Boek nu een drie daags weekendarrangement en beleef Groningen zoals u dat vroeger ook heeft gedaan en verblijf in hartje centrum in het University Hotel Groningen.

€ 79,50
per persoon

Het arrangement

- 2x overnachting op een comfortabele kamer
- 2x ontbijtbuffet

Op basis van een tweepersoonskamer, toeslag één persoon 17,50 p.p.p.n.

Boek nu extra voordelig!

Boek nu met de speciale inlogcode en maak gebruik van dit voordelige arrangement. Ga naar online reserveren en dan naar boeken met toegangscode (rechts bovenin het scherm) en gebruik de code: *Alumni*

rijksuniversiteit
 groningen
 university hotel

Kleine Kromme Elleboog 7-b
9712 BS Groningen
t (+31) (0)50 - 3113424
e hotel@rug.nl
www.universityhotel.nl

Koor Der Aa-kerk, Groningen

Oude kerken 'lezen'

We kunnen onze cultuur niet begrijpen zonder kennis van onze kerken en hun interieurs. Die boodschap draagt **Justin Kroesen** (39) uit. Onder andere met een scholierenproject. 'Het leuke van de jeugd is dat die niets tegen kerken heeft.'

De kerk als tijdmachine, als een driedimensionaal archief of een 3D-geschiedenisboek. Justin Kroesen gebruikt zulke metaforen graag als hij scholieren uitleg geeft over oude kerkinterieurs: van preekstoel en doksaal (koorhek) tot herenbank en triomfkruis. Honderden leerlingen uit het hele land heeft hij in de afgelopen maanden een inleidend college gegeven, meegenomen naar de Der Aa-kerk in Groningen en aangemoedigd om eens een historische kerk in de eigen woonomgeving binnen te stappen. 'Kerken zitten vol aanwijzingen over bijvoorbeeld de vroegere politieke en economische situatie in een dorp of stad. Op die relatie willen we jongeren attent maken.'

Kroesen doceert Kunstgeschiedenis van het Christendom aan de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap. Hij weet alles van kerkinterieurs in binnen- en buitenland. 'Lange tijd waren kerken publieke ruimten, een soort overdekte straten, waar mensen elkaar ontmoetten, waar handel werd gedreven, de elite zich kon manifesteren, recht werd gesproken en ga zo maar door. Aan kerken kunnen we dan ook veel meer aflezen dan

alleen de geschiedenis van het christendom'. Het genoemde lespakket voor vierde- en vijfdeklassers van het voortgezet onderwijs is een vervolg op een eerder, succesvol scholierenproject van de faculteit over de Dode Zeerollen. 'Het leuke van de jeugd', zegt Kroesen, 'is dat die niets tegen kerken heeft. Dat is bij veel babyboomers wel anders. Vaak hebben die zich afgekeerd van hun geloofsopvoeding. Jongeren daarentegen zijn meestal geheel of nagenoeg onkerks grootgebracht en staan er dus onbevangen in. Wat wel de merkwaardige situatie met zich meebrengt dat je hun soms bijna als een antropoloog moet vertellen wat een protestant is. Alsof het leden van een exotische stam in Afrika betreft.'

Skybox

Ons land telt maar liefst 800 middeleeuwse kerken, waarvan er 250 in Groningen en Friesland te vinden zijn. Kroesen, die nauw betrokken is bij het behoud- en voorlichtingswerk van de Stichting Oude Groninger Kerken: 'Er zijn maar weinig mensen die weet hebben van die enorme kerkdichtheid hier in het Noorden. Maar gelukkig neemt de belang-

stelling voor dit cultureel erfgoed de laatste jaren toe. Je zou het een opvallend bijverschijnsel van de ontkerkelijking kunnen noemen.'

Zeker in de provincie Groningen kun je je in tal van kerken terug in de tijd wanen. Het interieur ziet er vaak nog precies zo uit als drie, vier eeuwen geleden. Overigens zijn veel protestantse kerken van binnen helemaal niet zo sober als vaak wordt gedacht. 'Ga maar eens in Midwolde kijken,' tipt Kroesen. 'De kerk daar barst van de pracht en praal, tot een skybox voor de adel aan toe.'

Een ander misverstand is volgens Kroesen dat de meeste godshuizen in Groningen hun functie kwijt zouden zijn geraakt. 'Van de kleine driehonderd kerken van voor 1900 zijn er zeventig in het bezit van de Stichting Oude Groninger Kerken. De overige worden nog iedere zondag door hun geloofsgemeenten gebruikt voor de eredienst.'

> www.groningerkerken.nl

TEKST > ANNEMARIE KOK

FOTO > REGNERUS STEENSMMA

Grote Markt onder constructie

De Oostwand van de Grote Markt, tussen Martinitoren en Poelestraat, wordt grondig aangepakt. Afgelopen zomer namen de Vindicatleden een nieuw Mutua Fides in gebruik. Maar het Forum is nog een bouwput en over de gebouwenwand ervoor wordt al jaren gesteggeld.

Wie de Grote Markt nu bezoekt, ziet op de hoek naast de Martinitoren het nieuwe Mutua Fides, waar studenten als vanouds bier drinken op hun balkon. Ernaast een lange afscheiding waarachter de rest van de Oostwand moet komen. En daarachter de bouwput van het Forum. Over dit cultuurpaleis blijft men zich op internetfora afvragen of je in deze tijd van bezuinigingen wel zo'n duur pand moet neerzetten. Maar de beslissingen zijn genomen, de contracten getekend en de bouw is begonnen.

Over het nieuwe onderkomen van Vindicat, dat deze zomer in gebruik werd genomen, zijn architectuurkenners enthousiast. Het ontwerp van architect Jurjen van der Meer van architectenbureau De Zwarte Hond moest passen in het beeldplan dat de Berlijnse architect Thomas Müller had gemaakt voor de Oostwand en moest ook nog aan vele andere eisen voldoen. Dat is gelukt: Een trap die tegelijkertijd een grote bar is, veel ramen, overal richels om je bierglas neer te zetten, een balkon aan de Grote Markt, een eigen ruimte voor de senaat, een dakterras... het is er allemaal.

De vernieuwing van de Oostwand moet de apotheose worden van een verder nogal pijnlijke geschiedenis. Die begint bij de bevrijding van Groningen, op zondag 15 april 1945, toen een groot deel van de Grote Markt in vlammen opging. Stedenbouwkundige M.J. Granpré Molière kreeg de opdracht een plan te maken voor de wederopbouw. Hij had grootse ideeën en kwam met een ambitieus plan, dat echter onder zware politieke druk zo verwaterde dat hij de opdracht teruggaf. Aan zijn opvolger Van Tijen de ondankbare taak om de vaak tegenstrijdige eisen van de politiek, de commercie en de beschermers van het historisch erfgoed te combineren in een stedenbouwkundig voorstel. Een onsamenhangend geheel was het resultaat.

Sloopkogel

Sindsdien fungeerde de Grote Markt jarenlang voornamelijk als winderig parkeerterrein. De nieuwe Noordwand – tussen Martinitorren en Oude Boteringestraat – kreeg al snel weer kritiek en ook de stadhuisaanbouw uit 1962, met de staatsietrap die uitkijkt over de Herestraat, werd geen succes. Wel een flinke verbetering was het Verkeerscirculatieplan dat vanaf 1977 de binnenstad autoluw maakte. Het is bijna niet meer voor te stellen dat vóór die tijd auto's de Herestraat en de Grote Markt domineerden en geparkeerd werden op het nu zo verstilde Martinikerkhof. In de jaren negentig maakte de sloopkogel een einde aan de stadhuisaanbouw, daarmee ruimte creërend voor Roberto Natalini's Waagstraat en Waagplein.

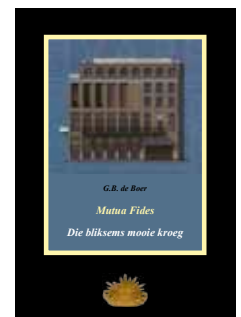
De vernieuwing van de Oost- en Noordwand kwam onder tusschen maar niet van de grond. Geen plan kwam erdoor. In 2001 zwengelt PvdA-wethouder Willem Smink de discussie opnieuw aan. Het eerste voorstel van de alumnus sociologie strandt op de weerstand van de bevolking tegen een parkeergarage onder de Grote Markt. Men vreest dat de Martinitorren scheef zal komen te staan. Maar een later plan om de Oostwand zeventien meter naar voren te verplaatsen – tot op de oorspronkelijke rooilijn – waardoor de markt kleiner en intiëmer wordt, vindt wel weerklank.

Debat- en cultuurpaleis

Evenals het plan voor het Forum, het debat- en cultuurpaleis dat al zo lang geleden was bedacht, maar nooit gebouwd. Per referendum kiest Groningen in 2007 voor het Forum-ontwerp van NL Architects. Voor de Oostwand komt de Thomas Müller met een 'beeldkwaliteitsplan': vijf panden naast elkaar, allemaal even breed en met een klassieke gevellijn. Toen bleek dat Vindicat een groter pand nodig had dan voorzien, moest het worden aangepast. Tot op heden is er nog geen definitief ontwerp. Ondertussen gaat gestaag de nieuwbouw door. Net als de discussies.

Hoog boven de bedrijvigheid, het bouwen en het kraakeel in de stad torent d'Olle Grieze. Al eeuwenlang.

TEKST > **MARJAN BROUWERS**
 FOTO PAGINA 20 > **GERHARD TAATGEN**
 ART IMPRESSIONS OOSTWAND > © **NL ARCHITECTS**

Gerrit de Boer (1940) / rechten 1968
Mutua Fides - Die bliksems mooie kroeg
 Herinneringen van de senatus rector '65/'66.
 € 25,-
 Bestellen via gbdeboer@gmail.com,
 o.v.v. naam en adres

Koken met

Nanne Hogeland (1984) geschiedenis 2008, schreef *Goed Zoet*, een kookboek vol zoete recepten waar geen suiker aan te pas komt.

Tijdens haar studie stond Nanne Hogeland veel in de keuken. 'Taarten bakken, koekjes, cakes. Gewoon ter ontspanning, tussen de studie-uren in de UB door.' Toen ze drie jaar geleden last van zwangerschapsvergiftiging kreeg, leek dat allemaal niet meer te kunnen.

Uit onderzoek bleek dat haar bloedsuikerspiegel snel schommelde en dat ze daarom 'snelle' koolhydraten als suiker en wit meel beter kon laten staan. 'O nee, dacht ik, ik hou zo van zoet!' Op internet verdiepte ze zich in gezondere varianten van haar favoriete recepten en daar ging een wereld voor haar open. 'In Nederland zat gezond bakken toen nog in een grijze, ongezellige hoek, maar op Amerikaanse sites vond ik allerlei taarten zonder suiker die er heerlijk uitzagen én smaakten. Dat wilde ik met de wereld delen.'

De recepten in *Goed Zoet* bevatten voor een boek met toetjes, taarten en koekjes verrassend veel groente. Bloemkool, wortel, avocado, Hogeland stopt het allemaal in haar baksels. En echt, bezweet ze, dat is lekker. **'Groente vormt een heel goede basis, het is gezond en vult.'** In mijn hazelnoot-chocoladetaart zitten bietjes, maar die proef je helemaal niet. Smaakmakers als chocolade en vanille overheersen.' De taarten die ze als student zo graag maakte, serveert ze nog steeds geregeld. Alleen zit er nu geen geraffineerde suiker meer in. 'Mensen die ze proeven, kunnen het vaak bijna niet geloven, maar het is echt zo.'

Claudia Bellini (1972), geschiedenis en journalistiek 1996, meldde zich twee jaar geleden aan voor een culinaire opleiding. Van het een kwam het ander: sindsdien is ze betrokken bij twee kookboeken, een kookprogramma én een nieuw restaurant in haar woonplaats New York.

Eigenlijk vond ze het zelf een beetje belachelijk. 'Je bent 40, hebt twee universitaire opleidingen gedaan, je werkt al jaren en dan ga je nog naar een koksschool.' Ze wilde vooral meer leren over koken, zodat ze erover kon gaan schrijven. Maar hoe hard ze ook moest werken, Bellini vond het zo leuk achter het fornuis te staan, dat ze voor een jaar in een restaurant aan de slag ging. Daar verdiende ze haar sporen, zegt ze. 'Die ervaring geeft je meer geloofwaardigheid als je meewerkt aan een tv-programma over koken of een kookboek.'

Afgelopen voorjaar werkte ze mee aan de ontwikkeling van een kookboek over gezond eten. De chef die het boek schreef, leverde de basis van de recepten, Bellini testte ze en werkte ze uit. 'Soms paste ik een paar dingen aan, maar het kwam ook voor dat ik een recept helemaal veranderde. Elke dag kookte ik acht gerechten. Ik heb heel wat vrienden uitgenodigd mee te komen eten.'

Sinds haar studietijd woonde en werkte Bellini achtereenvolgens in New York, Amsterdam, Tokio, Parijs en weer in New York. Van het ongezonde eetpatroon van Amerikaanse kinderen schrok ze zo, dat ze met een bevriende kok een kooklesprogramma voor kinderen opzette. Inmiddels volgen jaarlijks 8.000 kinderen die lessen. **'Het is geen koekjes bakken, ze maken echte gerechten.'** Ik vind het belangrijk dat kinderen leren improviseren, dat ze zich thuis voelen in de keuken.'

Recepten van deze alumni staan op www.rug.nl/alumni/verhaal

TEKST > DORIEN VRIELING
'ZOETE' FOTO'S > SASKIA LELIEVELD

alumni

Koen de Groot (1968), *Nederlandse taal en cultuur 2005*, vroeg chef-koks een menu te bedenken bij literaire werken. Het resulteerde in *Literalicious*.

Jane Leusink (1949) studeerde tot 1990 kunstgeschiedenis als bijvak aan de RUG, nadat ze aan de Universiteit van Amsterdam haar doctoraal Nederlandse taal- en letterkunde gehaald had. Ze schreef in 1999 *Koken op het Hogeland* over chef-kok Dick Soek.

Er staan recepten in het boek van Koen de Groot, maar toch is het geen kookboek, zegt hij. Hij wilde gewoon een boek maken over de dingen waar hij van houdt: literatuur, koken en fotografie. 'Je kunt eruit koken, maar daarvoor moet je wel van goeden huize komen.' Al was het maar omdat de ingrediënten soms lastig verkrijgbaar zijn. **'Een reerug haal je niet even bij de slager om de hoek.'**

Toch is *Literalicious* beslist niet alleen bedoeld voor professionele koks. Behalve recepten bevat het interviews met chef-koks, essays over literatuur en veel foto's. De Groot koppelde literaire werken over eten aan chef-koks en vroeg hun zich te laten inspireren door de romans. Soms gingen de boeken expliciet over eten, dan weer was de rol van voedsel subtieler. *De Avonden* legde hij voor aan de kok van een klassiek Hollands restaurant, bij een verhalenbundel van Harry Mulisch die veel over dieren gaat, vroeg hij de chef van een vegetarische keuken. De menu's bij de boeken vormden het lastigste onderdeel van het boek. 'Ik vroeg de chefs om recepten, maar kreeg soms alleen een lijstje ingrediënten terug, zonder hoeveelheden of verhoudingen. Veel chefs bleken helemaal niet gewend te zijn om met recepten te werken. Dan zeurde ik net zo lang tot we het goed op papier hadden.' Zelf is De Groot ook geen receptenman. 'Soms begin ik te koken vanuit een boek, maar ik kom altijd heel ergens anders uit.'

'Waarom zou je lamsvlees uit Nieuw-Zeeland halen als er op het Wad lammeren lopen die nog voorgezouten zijn ook?' Eind jaren negentig was de manier van koken van Dick Soek buitengewoon vernieuwend, vertelt Leusink. Soek, nu chef-kok bij de Piloersemaborg in Zuidhorn, was destijds maître bij Schathoes Verhildersum in Leens. 'Hij gebruikte biologische ingrediënten uit de omgeving van het restaurant zelf en bereidde ze met liefde voor het product, of het nu een vis van de visafslag was of een pas gejaagd konijn.'

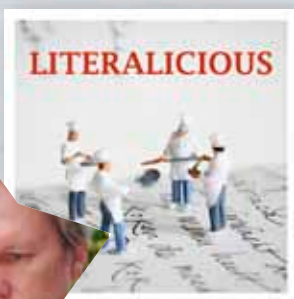
Leusink werkte bij de Open Universiteit en was als bestuurslid van de stichting Verhildersum betrokken bij de BV Het Schathoes. Toen ze daar mede-eigenaar en compagnon werd, trad ze terug uit het bestuur. Bij de keuken en de bediening was ze nauw betrokken. 'Ik had als neerlandica geen verstand van koken en leerde ontzettend veel van Soeks kookfilosofie.' In 2004 kreeg het Schathoes een Michelinster.

In *Koken op het Hogeland* staat niet alleen de chef-kok centraal, maar ook de producten die hij gebruikt. Leusink interviewde de kaasmaker, de molenaar, de vissers en alle andere leveranciers van het restaurant. Hun verhalen boeiden haar. 'Het waren allemaal gedreven mensen, die werk dicht bij de aarde doen. **Bovendien, hoe meer je leert over de achtergrond van ons voedsel, des te boeiender het wordt.** Zeker als je het daarna op kunt eten.'

Leontien Aarnoudse (1979), *communicatie- en informatiewetenschappen 2002*, is een van de auteurs van 'duurzaam kookboek' *De Groene Garde*.

In Bolivia werd het eerste zaadje voor haar boek geplant. Tijdens een stage bij de Food and Agriculture Organisation (FAO) van de Verenigde Naties woonde Leontien Aarnoudse er in een plattelands-gemeenschap. 'Daar zag ik hoe belangrijk het verbouwen van voedsel voor de arme boeren was. Sindsdien probeer ik alleen eten te kopen waarvan ik weet waar het vandaan komt. Ik ben gek op lekker eten, **maar ik wil wel graag dat de boer er ook een redelijk bedrag aan overhoudt.'**

Een paar jaar geleden ontmoette ze Ellen Vereijken en Anouk Wentink, die net zo geïnteresseerd waren in duurzaam eten als zij. Toen ze het plan voor een boek bedachten, waren ze het er over eens dat het meer dan een kookboek moest worden. 'We willen mensen verleiden na te denken over de herkomst van hun voedsel. Daarom hebben we er heel veel lekkere recepten ingestopt, die uitnodigen meer verantwoord te gaan eten. In de eerste plaats moesten ze natuurlijk heel aantrekkelijk zijn. We hebben gewerkt met seizoensgroenten uit Nederland, maar veel gerechten hebben ook een mediterrane tintje.' Aarnoudse heeft een missie, maar ze wilde beslist geen prekerig boek schrijven. 'Wij hebben de wijsheid niet in pacht en perfect kun je het nooit doen. Als je pompoen wilt eten, kun je er een kopen bij de supermarkt, die misschien uit Nederland komt. Of je gaat naar de biologische winkel en koopt een biologische, die dan soms weer helemaal uit Argentinië komt. Voor allebei is iets te zeggen. Als je er maar over nadentkt.'

Benoemingen CvB en UEF

De Raad van Toezicht van de RUG heeft per 1 oktober 2014 het voltallige College van Bestuur benoemd voor een nieuwe termijn. Collegevoorzitter Sibbrand Poppema is benoemd tot 1 oktober 2018, Rector Magnificus Elmer Sterken tot 1 maart 2019 en vice-voorzitter Jan de Jeu tot 1 januari 2020. 'De Raad van Toezicht kiest hiermee voor stabiliteit en continuïteit van het bestuur van de universiteit', zegt RvT-voorzitter Tjibbe Joustra.

Paul Polman, Unilever-topman en eredoctor van de RUG, is benoemd tot de nieuwe voorzitter van het Ubbo Emmius Fonds (UEF), het alumnifonds van de universiteit.

Fulbright Fellow Jet Vonk

After finishing her linguistics studies at the RUG cum laude, alumna Jet Vonk traded in Groningen for New York. Not because of the city as such, but because she wanted to work with authorities in the field of neurolinguistics during her PhD. With the help of the prestigious Fulbright Fellowship and a clear passion for linguistics and higher education, she sets out to shape the future. An interview with Jet Vonk in the *Worldwide Newsletter*, www.rug.nl/Jet-Vonk

Groninger Museum en RUG starten conservatoropleiding

Het Groninger Museum en de opleiding Kunstgeschiedenis van de RUG hebben een bijzonder talentontwikkelingsproject opgezet om een pas afgestudeerde kunsthistoricus in twee jaar op te leiden tot conservator. Een dergelijk traject is uniek in Nederland en wordt financieel mogelijk gemaakt door de Stichting Beringer Hazewinkel. Suzanne Rus (1990), die in 2013 cum laude afstudeerde, is de eerste die het traject gaat volgen.

Succes voor eiwitonderzoeker

Biochemici van de RUG onder leiding van hoogleraar Dirk Slotboom hebben zichtbaar gemaakt hoe bacteriën hun vitamine-B3 binnenkrijgen. De resultaten van dit onderzoek kunnen niet alleen leiden tot nieuwe antibiotica, maar ook tot efficiëntere productie van vitamines. Het onderzoek is in oktober gepubliceerd in het tijdschrift *Nature Structural and Molecular Biology*. Het is Slotbooms vijfde publicatie in een *Nature*-tijdschrift voor Slotboom binnen twee jaar. www.unifocus.nl, 5 november 2014

Talent uit het buitenland, waarom eigenlijk?

In december benaderen we u voor het Eric Bleumink Fonds. Met geld van dit fonds studeerde de nieuwe Alumnus van het Jaar, Monica Arac de Nyeko, aan de RUG. Soms krijgen we de vraag: wat hebben we hier aan?

Wist u dat veel bachelor- en masteropleidingen aan de RUG tegenwoordig in het Engels worden gegeven? Voor 'de jeugd

van tegenwoordig' is de wereld hun speelveld. Ze willen ervaring op doen in het buitenland. Daarom richten ze zich tijdens hun studie al op samenwerking met internationale studenten. De Groningse brede bachelorsopleidingen blijken aantrekkelijk voor studenten vanuit de hele wereld. De maatschappij is minder gericht op specialistische kennis, maar juist op diepgaande kennis ingebed in een meer omvattend academisch kader. In Groningen is sprake van sterke verbondenheid tussen onderzoek, onderwijs en maatschappij. Dit spreekt studenten aan. Zo zijn recent de studenten-aantallen enorm gegroeid. Als je vandaag door de stad loopt, hoor je nog steeds onvervalst Grunnings: 'hee, woar gaaist hi~n?' Maar daarnaast bereiken je alle wereldtalen. Luister maar eens rond zes uur 's avonds voor de oude Korenbeurs op de Vismarkt, waar nu Albert Heijn gevestigd is. Internationale studenten zijn een verrijking voor het universitaire leven. Dit vindt niet alleen het CvB, maar vooral de studenten zelf. Voor bijna iedere functie is tegenwoordig internationale ervaring en goede taalvaardigheid immers een pré. Via internationale vrienden worden overal in de wereld relaties, stageplaatsen en banen gevonden. Maar er is nog iets zeer motiverends aan de internationale student: veel west Europese jongeren, willen als ze gaan studeren iets 'leuks doen'. Jongeren uit verre hoeken van de wereld hebben de intrinsieke wil om de kwaliteit van leven in hun wereld te verbeteren en de beste te willen zijn. De onderlinge beïnvloeding is daarom zeer gezond! Jongeren uit de armste landen van de wereld mogen met een Eric Bleumink Fonds beurs studeren aan onze universiteit. Deze zeer gemotiveerde talenten komen met idealen en vertrekken na hun studie terug naar hun land met kennis en vaardigheden om die idealen waar te maken. Vaak bereiken deze alumni, bijvoorbeeld Monica Arac, veel. Voor hun collega's is het dus belangrijk om hen in hun netwerk te hebben!

Tienke Koning is directeur van het Ubbo Emmius Fonds www.ubboemmiusfonds.nl

Samuel Ng'ang'a Bakari

Nieuwe campagne Eric Bleumink Fonds

Ook dit jaar vraagt de Rijksuniversiteit Groningen in december uw speciale aandacht voor het Eric Bleumink Fonds (EBF). Het fonds verstrekt beurzen aan talentvolle studenten en jonge onderzoekers uit ontwikkelingslanden. Met deze beurs kunnen zij een aanvullende studie in Groningen volgen en zich verder ontplooiën op wetenschappelijk en persoonlijk gebied. Sinds de start in 2000 hebben ruim vijftig jonge en ambitieuze mensen een beurs ontvangen.

Samuel Ng'ang'a Bakari is een van de vijf studenten die momenteel met een beurs in Groningen studeren. Hoewel Bakari op de middelbare school tot de toptudenten behoorde, kon hij in eerste instantie wegens geldgebrek geen academische studie volgen. Hij kwam te werken bij een regionale natuurbeschermingsorganisatie, eerst als vrijwilliger, maar al snel had hij een leidende rol. In 2008 maakte RUG-onderzoekster prof.dr. Irene Tieleman kennis met hem toen zij in Kenia was voor haar vogelonderzoek. Tieleman was onder de indruk en wist voldoende geld in te zamelen om een universitaire studie in Kenia voor hem te bekostigen. In 2013 rondde Bakari deze af met een 'Second Class Honours-Upper Division' onderscheiding. Via crowdfunding lukte het om geld bij elkaar te krijgen voor het eerste jaar van een vervolgstudie in Groningen. Dankzij de EBF-beurs kan Bakari deze studie nu afmaken. 'Met mijn huidige onderzoek hoop ik meer te weten te komen over het eco-systeem van graslandbewoners in Kenia', vertelt hij. 'Bij veel soorten zie je achteruitgang en bedreigingen. Ik wil weten wat de onderliggende mechanismen zijn. Met die kennis kan ik lokale studenten, boeren en bewoners opleiden en helpen bij de bescherming van ons leefgebied.' Een uitgebreider interview met Samuel Bakari staat op www.rug.nl/ebf.

Steun ook talentvolle studenten uit ontwikkelingslanden
Maak een gift over op NL 37 TRIO 0784906009
t.n.v. Stichting Ubbo Emmius Fonds, inzake Eric Bleumink Fonds.

Eric Bleumink Fonds
 Postbus 72, 9700 AB Groningen,
 (050) 363 7595
bleuminkfonds@rug.nl
www.rug.nl/ebf

Talent Grants

In november konden opnieuw vier UEF-JSM Talent Grants worden uitgereikt voor in totaal € 20.000. Dit geld werd ondermeer bijeengebracht met een belcampagne onder oud-studenten mei 2014. De beurzen zijn bedoeld voor studenten van de Junior Scientific Masterclass, een opleiding die studenten de mogelijkheid biedt zich al tijdens hun reguliere studie extra te bekwamen in wetenschappelijk onderzoek. Op www.ubboemmiusfonds.nl leest u meer over de opleiding en de wervingscampagne.

Belcampagne Tools and Materials Fund

Van 3 tot en met 27 november heeft het Ubbo Emmius Fonds een belcampagne gehouden onder alumni van de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen gehouden voor een Tools and Materials Fund. Via het fonds wil de faculteit extra middelen verwerven voor de vervanging, uitbreiding en vernieuwing van instrumenten en materiaal voor studenten. De voorlopige opbrengst (stand 1-12-2014) van de actie is € 18.915.

Aramco steunt Energy Academy Europe

Aramco Overseas Company, een Europese dochteronderneming van oliebedrijf Saudi Aramco, heeft besloten de Energy Academy Europe (EAE) te steunen met 100.000 dollar. De EAE is het nieuwe topinstituut in Groningen waar energieonderwijs, -onderzoek en -innovatie samenkomen. Het instituut is een initiatief van de RUG en de Hanzehogeschool Groningen. De belangrijkste energietheema's van de EAE zijn gas (inclusief biogas en groen gas), energie van overmorgen (zoals wind- en zonne-energie), smart grids, energie-efficiency en -besparingen en CO₂-reductie.

Op de foto overhandigt Fahad Al-AbdulKareem, Managing Director van Aramco Overseas Company, de gift symbolisch aan CvB-voorzitter Sibbrand Poppema.

Lustrumfoto's Sacha de Boer

Tijdens het afgelopen lustrum waren ze op verschillende plekken in het centrum van Groningen te zien: banieren en grote borden met foto's van Sacha de Boer over de verwevenheid tussen universiteit, Stad en Ommeland. De fotografe en oud-nieuwslezeres maakte de foto's in opdracht van de RUG. De foto's op de borden verbeelden tien RUG400-evenementen en zijn nu ook na te bestellen. Voor meer informatie: www.beeldagent.nl.

Alumnidag Apenheul

Op 4 oktober jl. organiseerde het Ubbo Emmius Fonds een familiedag voor RUG-alumni en hun partners en kinderen in Apenheul te Apeldoorn. Een extra familiefeestje ter ere van de 400ste verjaardag van de universiteit. Gedurende de dag werden lezingen gehouden door ecologen, biologen, gedragswetenschappers en onderzoekers van de RUG. Ook was de Discoverytruck van de RUG aanwezig (zie www.jouwenervanmorgen.nl). Presentaties van een aantal van de lezingen staan op www.rug.nl/alumni/alumnidag. Wegens de grote belangstelling zal er in 2015 waarschijnlijk opnieuw een alumnidag met publiekslezingen worden georganiseerd.

Lustrumboek

Net als in 1914, 1964 en 1989 is er een boek verschenen over het lustrum van de universiteit. De tweetalige publicatie *Viering 400 jaar Rijksuniversiteit Groningen / Celebrating 400 years University of Groningen* kijkt uitvoerig terug op de festiviteiten rond het 400-jarig bestaan en bevat veel beeldmateriaal. Het boek à € 14,95, is te bestellen via de RUG-winkel www.rug.nl/winkel of gratis te downloaden via www.rug400.nl. Op deze lustrum-website blijven, ook in de toekomst, nog veel foto's, filmpjes en verhalen over het lustrum beschikbaar.

T.M.F.V. Archigenes

T.M.F.V. Archigenes trapt op donderdag 8 januari 2015 het nieuwe jaar af met een nieuwjaarsmiddagborrel in Grand Café de Bastille te Groningen. Een leuke gelegenheid om de contacten weer op te frissen en gelijk aan de goede voornemens van contact houden met vrienden te voldoen. Houd de website www.archigenes.nl/evenementen in de gaten voor meer leuke activiteiten.

IBR goes Chile and China

De International Business Research (IBR) is een project van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde en gelieerd aan studievereniging EBF. Al meer dan 25 jaar lang reizen studenten uit Groningen naar landen met een opkomende economie om daar tegen kostprijs op maat gemaakt (markt)onderzoek te doen voor (meestal Nederlandse) bedrijven, zowel multinationals als MKB. Voorbeelden van deze onderzoeken zijn concurrentieanalyse, sectoranalyse of consumentenanalyse. Voor elk land binnen ons project worden 20 tot 25 gekwalificeerde, ouderejaarsstudenten geselecteerd. In april zal er veldonderzoek plaatsvinden gedurende vijf weken in het desbetreffende land. Heeft uw bedrijf interesse om mee te doen of wilt u meer informatie, ga dan naar: www.ibr-groningen.nl.

‘Onze boxers passen goed bij de tijdgeest’

Overhemden een tweede leven geven als boxershort. En kansen creëren voor vrouwen in de bijstand. **Jolijn Creutzberg** doet het allebei met haar bedrijf Van Hulley.

Het zijn vooral *NRC*-lezende mannen, maar steeds vaker ook vrouwen en studenten die een oud, geliefd overhemd opsturen naar Van Hulley in Groningen. Daar wordt het door een kleine ploeg vrouwen ‘die een steun in de rug kunnen gebruiken’ enthousiast omgetoverd in een fraaie mannen- of vrouwenboxershort. Stukjes van de boord, een manchet of een vignet keren daarbij vaak op een verrassende manier terug. In een mooi doosje heb je het gereïncarneerde overhemd binnen een week weer thuis.

Sociaal, duurzaam, persoonlijk en lokaal geproduceerd: kort samengevat is dat de bedrijfsfilosofie. Eigentijdser kan bijna niet. Jolijn Creutzberg (52), die in de jaren tachtig in Groningen psychologie en bedrijfskunde studeerde, bedacht meer dan tien jaar geleden al dat je van een licht versleten mannen- of vrouwenblouse bijzonder ondergoed kan maken. ‘Maar ik zag er toen persoonlijk en maatschappelijk de ruimte nog niet voor.’ Dat veranderde drie jaar geleden. ‘Het idee bleek ineens erg goed bij de tijdgeest te passen’, vertelt Creutzberg vanachter haar bureau boven

het kleine, fris ogende naaiatelier van Van Hulley, aan de Nieuweweg in Groningen.

Op zolder

De firma telt inmiddels dertien naaisters, alle met een allochtone achtergrond. Creutzberg: ‘Ik heb al jaren een eigen bedrijf en het begon me steeds meer aan te spreken om sociaal te ondernemen. Via Jasmijn, een multicultureel vrouwen centrum in Groningen, kwam ik terecht bij vrouwen die mee wilden doen. We hebben daar op de zolder eerst een half jaar geoefend met naaien. Samen met de vrouw van wie ik vroeger zelf een tijdje naailes had, is het ontwerp voor de boxers ontwikkeld. Zij geeft hier nu, als vrijwilligster, leiding op de werkvloer.’

Zo’n vijftig tot honderd shorts per week vervaardigt Van Hulley – ‘de naam verwijst naar het feit dat vele anderen bij het product zijn betrokken.’ De naaisters hebben een zogeheten participatiebaan van de gemeente en volgen daarnaast een opleiding. Zij krijgen extra inkomsten boven hun uitkering, doen werkervaring en nieuwe contacten op, en maken kans op een vervolgopleiding.

Creutzberg ontvangt geregeld uitnodigingen om over haar onderneming te vertellen. Zo schoof ze onlangs aan bij een expertmeeting van de Sociaal Economische Raad. Momenteel onderzoekt ze of de productie kan worden uitgebreid naar Duitsland. En met hulp van de Stichting Doen is een mobiel naaiatelier opgezet waarmee de Van Hulley’s worden gepromoot in winkels en grote bedrijven.

Het had niet veel gescheeld of Creutzberg had kort na haar studie een baan gekregen bij Unilever. Toen dat niet doorging, begon ze al gauw voor zichzelf met een projectbureau. Eerst in Rotterdam, later in Zwolle, om daarna in verband met het werk van haar man weer in Groningen te komen wonen. De stad waar ze na haar studie niet wilde ‘blijven hangen’. Maar waar ze het, eenmaal terug, al snel weer ‘ongelooflijk fijn’ vond. ‘De kwaliteit van leven vind ik hier echt hoger. En voor ondernemers zoals ik is het klimaat hier heel goed. Ik vond het opvallend hoe makkelijk mensen je hier iets gunnen, hoe graag ze hun kennis en contacten met je delen.’ > www.vanhulley.nl

TEKST > ANNEMARIE KOK

Leren is een recht

Leren is geen verplichting, maar een recht. Die uitspraak van Jan Amos Komensky, oftewel Comenius, geeft precies weer wat de nieuwe directeur van Comenius drijft. “Daarvoor ga ik door muren heen,” zegt Pieter-Matthijs Gijsbers (1964), die sinds juli 2014 aan het hoofd staat van dit onderdeel van AOG Contractonderwijs.

Hij was zestien toen zijn ouders hem met vakantie stuurden naar Rome om kennis te maken met archeologie, kunst en cultuur. Een reis met grote gevolgen, vertelt Gijsbers. “Ik raakte in de ban van het Italiaanse leven en vooral de kunst en cultuurgeschiedenis van Rome. Daarna heb ik met ongelooflijk veel plezier kunstgeschiedenis gestudeerd in Nijmegen aan de Radboud Universiteit en, later, te Rome en Florence.” Na zijn studie publiceerde hij als onderzoeker in opleiding over Italiaanse kunst, maar promoveren kwam er niet van. “Mijn vrouw en ik hadden inmiddels een educatief bureau voor kunstreizen en activiteiten overgenomen en dat werk ging voor.”

Logische stap

Na een loopbaan in de museumbranche is Gijsbers sinds 1 juli directeur van Comenius. Een carrièrestap die hij zelf heel logisch vindt. Als museumdirecteur hamerde hij al op het belang van

educatie en van een leven lang leren. Zo lukte het hem als directeur van het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem de educatieve kant van het plan om een Nationaal Historisch Museum op te richten te behouden. De eerste vensters van de Canon van Nederland zijn inmiddels in Arnhem te zien. Ook in zijn functie als museumdirecteur bij Orientalis stond educatie centraal. Hij vormde het oorspronkelijke Bijbels Openluchtmuseum om tot een museum gericht op de drie grote monotheïstische religies aan de hand van Tenach, Bijbel en Koran. Gijsbers: “Onze visie was dat religies niet superieur zijn ten opzichte van elkaar. Laat maar zien wat de verschillen en overeenkomsten zijn en waar die religies al duizenden jaren met elkaar botsen. Durf uit jezelf te stappen en kijk naar een complex vraagstuk zonder je te laten beïnvloeden door je achtergrond, je ouders of je DNA. Dat is ook wat we bij Comenius doen.”

In de schaduw van de molen

Als directeur van het Nederlands Openluchtmuseum was hij in 2009 en 2010 intensief bezig met de discussie rond de vestiging van het Nationaal Historisch Museum in Arnhem. “Dat dit museum uiteindelijk is wegbezuinigd vind ik erg jammer. Bijzonder is daarbij dan wel dat de kern ervan, de Canon van de Nederlandse geschiedenis een plek kon krijgen in het Nederlands Openluchtmuseum. Wat ik bij de uitwerking van de canonvensters belangrijk vind is dat de bezoekers een ontdekkingstocht maken langs waarheden, veronderstellingen en ‘donkere bladzijden’, waardoor in hun hoofd een palet aan nuances groeit. In de schaduw van de molen leven tegenwoordig ook Molukkers, Turken en Marokkanen: ‘nieuwe’ Nederlanders die deel uitmaken van de Nederlandse identiteit. De kern van Nederland is kosmopolitisch en kleurrijk en dat is iets om trots op te zijn. Dat moet je dus durven laten zien, ook en juist in het Openluchtmuseum.”

De gevolgen van de gasbel

Een van de eerste canonvensters waar Gijsbers aan werkte was het venster over de ontdekking van de aardgasbel. “De NAM schonk het museum de laatste werkende jaknikker van Nederland en ondersteunde de hiermee verbonden educatie gericht op het zichtbaar maken van de enorme consequenties van de winning van fossiele brandstoffen. Je verstookt iets en er komt CO₂ vrij. Je wint iets en de bodem daalt en beeft. Zo laat het museum zien wat de positieve en negatieve kanten van gaswinning zijn. Het doet in feite een appèl op de bezoeker hierover na te denken en zelf verantwoordelijkheid te nemen.”

Wijsheid

Daarmee komt hij terug op zijn nieuwe rol bij Comenius. “Wij doen ook een appèl op de deelnemers aan onze leergangen om zich te ontwikkelen van vakman tot wijs mens. Wat dat is, wijsheid? “Misschien het voortdurend willen leren, luisteren, verkennen en onderzoeken. Zorgvuldig een mening formuleren op basis van wat je hebt gehoord; goede vragen stellen om tot een constructief oordeel te komen. Dat staat haaks op de huidige context van het dagelijks leven waar we zo snel mogelijk besluiten moeten nemen. Onze deelnemers werken als bestuurder of CEO. Iedereen trekt aan hen en wil dat ze nu een beslissing nemen. Dan moet je sterk in je schoenen staan om eerst te reflecteren voor je die

beslissing neemt. Dan is het balanceren tussen de besluiteloze leider en de wijze leider. Ook daarover gaat het in onze leergangen.”

Inspirerende sprekers, sfeervolle groepen

Belangrijk voor het succes van de leergangen is de combinatie van toonaangevende, bevlogen onderzoekers en docenten, boeiende voordrachten en een goede groep. Gijsbers: “Een goede spreker inspireert zijn gehoor op andere manieren dan alleen door de inhoud van zijn voordracht. Een mooi voorbeeld was de lezing van Sander Bais, een briljante natuurwetenschapper van de UvA, die in drie uur tijd de samenhang tussen de big bang, de talrijke heelallen en het microscopische DNA-onderzoek verklaarde. Toen ik in de pauze de aantekeningen zag van de deelnemers besepte ik hoeveel ze er hadden uitgehaald en vooral hoezeer ze zijn verhaal vertaalden naar hun eigen organisatie.” Verwondering is een sleutelbegrip bij Comenius: de nieuwsgierigheid die ertoe leidt dat mensen willen leren. “Om die verwondering mogelijk te maken is het nodig dat er een vertrouwensband ontstaat. Daarom besteden we veel aandacht aan de intake van onze groepen. Het gaat erom dat zo’n groep uit een goede mix van mensen bestaat die elkaar kunnen inspireren en kunnen vertrouwen.”

Leergierige mensen

De Comenius Leergangen zijn bedoeld voor bestuurders, toezichthouders en ondernemers die na hun studie in de drukke praktijk van het dagelijks leven terecht zijn gekomen, maar in de kern nog steeds heel leergierig zijn. Gijsbers: “Om uiteenlopende redenen en op uiteenlopende momenten in hun leven realiseren deze mensen zich dat ze behoefte hebben om weer iets te leren en om vaker te reflecteren. Ze worden wakker en denken terug aan de tijd dat ze zoveel leerden. En hoe fijn dat was. Vaak gebeurt dat na hun vijftigste. Wij bieden ze een breed, state of the art, academisch palet aan kennis, waarbij we volop gebruik maken van antieke bronnen van wijsheid en methoden uit filosofie en spiritualiteit. De deelnemers gaan in feite op reis en krijgen tussendoor de tijd om te reflecteren en toe te passen wat ze hebben meegemaakt. Het besef van verdieping wordt zo steeds sterker. Het mooie is dat als je hoofd weer tevreden is, je hart weer meer in balans komt.”

Comenius

Met behulp van onze Leergangen groeit bij u ruimte voor verwondering en reflectie.

En krijgt bezieling weer de plek die ze verdient.

Ga naar onze website comeniusleergang.nl en bekijk ons aanbod.

TEKST >

MARJAN BROUWERS

Aanwinsten

Sinds de stichting in 1614 heeft de Groningse universiteit de traditie dat het portret van emeriti-hoogleraren wordt aangeboden aan de alma mater.

L.G.M. (Lambert) de Bont
Mondziekten en Kaakchirurgie (1994)
door Jacqueline Kasemier

W.K. (Wim) Klein Haneveld
Operations research (1990)
door Gert Bögels

Inlichtingen over schenking van portretten: emeritus prof.dr. G. Boering, tel. (050) 541 6483 / gtboering@hetnet.nl of directeur Universiteitsmuseum Rolf ter Sluis, r.ter.sluis@rug.nl. Meer informatie: www.rug.nl/portrettengalerij

Tenzij anders vermeld beginnen oraties om 16.15 uur.
Meer informatie: afdeling Communicatie, tel. (050) 363 4444, communicatie@rug.nl of <http://www.rug.nl/news-and-events/inauguration>. Wijzigingen en vergissingen voorbehouden.

MEDISCHE WETENSCHAPPEN

20 januari 2015
prof.dr. D.J. (Daan) Touw
Bioanalyse, therapeutic drug monitoring en klinische toxicologie

27 januari 2015
prof.dr. P. (Petra) Denig
Kwaliteit van geneesmiddelen

3 maart 2015
prof.dr. S.J.L. (Stephan) Bakker
Interne geneeskunde

prof.dr. R.T. (Ron) Gansevoort
Nefrologie

28 april 2015
prof.dr. I.J. (Igle Jan) de Jong
Urologie

RECHTSGELEERDHEID

3 februari 2015
prof.mr. J.W.M. (Hans) Engels
Recht der decentrale overheden

31 maart 2015
prof.mr.dr. J. (Jurian) Langer
Europees recht en de
Nederlandse rechtsorde

21 april 2015
prof.mr.dr. H.D. (Hein) Wolswijk
Straf- en strafprocesrecht

LETTEREN

17 februari 2015
prof.dr. J.J.M. (Jacques) Zeelen
Lifelong learning

17 maart 2015
prof.dr.mr. T.H.F. (Tjalling)
Halbertsma
East Easian Studies

24 maart 2015
prof.dr. A.H.M. (Antoon) de Baets
Geschiedenis, ethiek en mensenrechten

WISKUNDE EN NATUUR- WETENSCHAPPEN

24 februari 2015
prof.dr. F. (Francesco) Picchioni
Chemische producttechnologie

10 maart 2015
prof.dr. E.P. (Eugène) van Puijenbroek
Geneesmiddelenbewaking en -veiligheid

GEDRAGS- EN MAATSCHAPPIJ- WETENSCHAPPEN

7 april 2015
prof.dr. K. (Kees) van Veen
Onderwijskunde

ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

14 april 2015
prof.dr. C.L.M. (Niels) Hermes
Internationale financiering

29e jaargang
4e nummer/december 2014
ISSN 0921-1721

Broerstraat 5 is een gratis kwartaalblad voor alle afgestudeerden en gepromoveerden van de Rijksuniversiteit Groningen, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. *Broerstraat 5* wil ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten!

Redactieadres
Redactie Broerstraat 5
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 52 36
redactieB5@rug.nl

Internet
www.rug.nl/broerstraat5

Volg de RUG op

Redactie
Fenneke Colstee-Wieringa
Gert Gritter
Josca Westerhof
Bert Wolfkamp

Hoofredactie
Fenneke Colstee-Wieringa

Ontwerp en lay-out
In Ontwerp, Assen

Druk
Habo DaCosta, Vianen
Oplage 76.000

Adreswijzigingen
De RUG hecht veel waarde aan contact met oud-studenten. Conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om. Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, dan kunt u zich wenden tot:

Alumnielaties RUG
Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 30 61
alumni@rug.nl

Mooi?

U als alumnus ontvangt als nieuwe donateur naast een welkomstpakket ook 50% korting op een combikaart voor het cultureel festival *Terug naar het begin*, 16 mei 2015 in en rond Appingedam. www.terugnaarhetbegin.nl

STICHTING OUDE
GRONINGER KERKEN

Mooi! Word dan nú donateur.
www.groningerkerken.nl

050 312 35 69 | info@groningerkerken.nl

Varia

Alumnus schrijft verhaal: 'Sluitingstijd'

Heeft u een mooi verhaal te vertellen over uw studententijd in Groningen? De sluitingsdatum voor een bijdrage van maximaal 350 woorden over het thema 'Sluitingstijd' is verlengd naar 17 februari 2015. Inzenden naar redactieB5@rug.nl. Op www.rug.nl/alumni/verhaal staan, behalve vele verhalen van mede-alumni, nu ook heerlijke recepten, behorend bij de 'Koken met alumni'-pagina's 22 en 23, én enkele verhalen van Monica Arac de Nyeko, Alumnus van het Jaar 2014, aan wie het openingsartikel van dit decembernummer is gewijd.

Tweehonderd jaar studiefinanciering

Historicus Wouter Marchand (1983) promoveerde op 13 november op Onderwijs mogelijk maken. *Twee eeuwen invloed van studiefinanciering op de toegankelijkheid van het onderwijs in Nederland (1815-2015)*. In de UK schreef Anne Carlijn Kok hierover onder meer: 'Het effect op de toegankelijkheid voor lagere sociale klassen – waarvoor studiefinanciering eigenlijk bedoeld is – kwam pas echt na de oorlog. Het aantal studenten uit de lagere en middenklassen steeg en daarmee ook het idee van gelijke kansen voor alle inkomensgroepen. In 1986 werd de basisbeurs ingevoerd. "Toen werd het echt royaal", zegt Marchand.' (Lees het hele artikel op: www.ukrant.nl/wetenschap-onderwijs/leenstelsel-is-weer-terug-naar-af.html).

17 Nieuwe Rosalind Franklin Fellows

Om de aanwezigheid van vrouwen aan de top van de instelling te bevorderen, heeft de RUG in 2003 het prestigieuze Rosalind Franklin Fellowship-programma opgezet. Het programma is ontwikkeld om kansen te creëren voor getalenteerde vrouwelijke onderzoekers en om het aantal vrouwen met een vaste aanstelling aan de universiteit te verhogen. Op 10 november 2014 werden zeventien nieuwe 'fellows' geïnstalleerd. Een van hen is Suzanne Täuber, die in Unifocus uitlegt hoe averechts het effect van moralisme kan zijn bij problemen als werkloosheid, overgewicht of ongezond gedrag. www.unifocus.nl, 3 december 2014

Job Feldbrugge zes keer cum laude

Job Feldbrugge (1991) heeft op 28 november de eerste De Zeeuw-Van Dishoek Afstudeerprijs van de Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen (KHMW) in ontvangst genomen. Hij kreeg de prijs voor zijn masterscriptie waarmee hij cum laude afstudeerde in de sterrenkunde, wiskunde en natuurkunde, de studies waarin hij eerder cum laude zijn bachelor-diploma's behaalde. Feldbrugge ontwikkelde

met onderzoek aan het Kapteyn Instituut een wiskundige beschrijving van de manier waarop het kosmisch web is ontstaan.

De ene arbeids- en organisatiepsycholoog zet zijn liefde voor film maken in de ijskast vanwege zijn eigen trainings- en adviesbureau. De andere is touroperator en vindt dat in de lijn van de studie liggen.

PEPIJN SONNEVELD (43)

STUDIE > psychologie van 1992 tot 1997

IS > eigenaar van Pepijn Sonneveld Training en Advies; www.pepijnsonneveld.nl

HUIS > hoekhuis in Groningse wijk De Wijert-Zuid

HUISHOUDEN > met Celine (40)

INKOMEN > omzet 2013 was 60.000 euro

'Ik begon met economie, maar vond die studie te veel over de harde kant van een organisatie gaan. Een organisatie is voor mij vooral een verzameling mensen. Een vriend van me was van kunstacademie Minerva overgestapt naar psychologie. Ik zag zijn boeken en was onmiddellijk verkocht. Na mijn afstuderen ging ik aan het werk bij detacheringbureau Brunel, in de werving en selectie. Vrij commercieel werk was dat. Ik zag kans mezelf te detacheren bij KPN Research in Groningen. Die kwamen uit een reorganisatie en gingen er ook weer in. Ons team moest transformeren in een soort onderneming. We moesten met een businessplan komen. Ik kreeg een rol die heel erg lijkt op mijn huidige werk. Omgaan met weerstanden om te veranderen. In dat proces voelde ik me als een vis in het water. Ik dacht: Dit is wat ik wil, dáárom heb ik die studie gedaan! KPN vroeg me vast in dienst te komen. Ik moest voor een assessment naar het hoofdkantoor en kwam er daar achter dat ik niet bij de cultuur paste. Individu en autonomie zijn voor mij belangrijk. Gedrevenheid en bezieling. Ik voelde die daar niet. Zij misten bij mij motivatie. Nog voor het assessment begon, liep ik een van de assessoren tegen het lijf in de toiletten. Ik voelde meteen al dat het niet zou klikken, en hij volgens mij ook. Ik had mijn oog al op een eigen bedrijf laten vallen. Ik ben eerst nog trainer en coach in de reïntegratiebranche geweest, sinds tien jaar werk ik voor mezelf. Mijn terrein is leiderschap en het coachen van teams. Ik help leidinggevend die zijn vastgelopen en begeleid teams bij veranderprocessen. Ik maak ook films. In 2002 heb ik met de studenten van Bernlef de Friese Kameleonfilm gemaakt. En in 2011 mocht ik de film Sam, die ik met anderen maakte, vertonen in het Groningse parallelprogramma van het Rotterdams Filmfestival. Daarna heb ik besloten dat ik vijf jaar geen film meer mag maken. Ik kies voor mijn praktijk. Opdrachtfilms die te maken hebben met mijn praktijk doe ik nog wel. Dat vind ik geoorloofd.'

DORIEN DIJKSTRA (44)

STUDIE > psychologie van 1993 tot 1999

IS > eigenaar reisorganisatie voor m.n. Ecuador en de Galápagoseilanden; www.nativeandgreen.nl

HUIS > vrijstaand in Roden

HUISHOUDEN > getrouwd met Stalin (33); dochter Delfina (10), zoon Yacu (9)

INKOMEN > gemiddeld jaarinkomen 40.000 euro bruto

'Een eigen bedrijf was altijd al het plan. Ondernemen zit erin, ik kom uit een aannemersfamilie. Ik deed mijn afstudeerproject bij Gasunie. Ik kon daar blijven, maar koos voor organisatieadviesbureau BDO om ook bij andere bedrijven in de keuken te kunnen kijken. Ook werkte ik een tijd in het familiebedrijf. In 1998 was ik voor het eerst in Ecuador, met een vriendin. Ecuador is overzichtelijk en heel divers. Zuid-Amerika in het klein. Je hebt alles: kust, Andes, regenwoud, de Galápagos. Ik had het idee dat ik daar in een vorig leven gewoond had. Dat ik de mensen kende. In het regenwoud herkende ik alle vogels en ik zag de eerste keer al zoetwaterdolfijnen. Die gids zei: "Jij komt hier weer." Toen ik goed thuis was in het land en een paar sleutelfiguren in het toerisme had ontmoet, wist ik dat ik daar iets mee moest doen. Native & Green run ik samen met mijn man Stalin, die uit Ecuador komt. Hij had daar zelf een reisorganisatie. Ik zei altijd: "Geen Ecuadoriaan voor mij. Veel te ingewikkeld." Dat liep dus anders. We werken vanuit Nederland en gaan regelmatig op zoek naar nieuwe plekken. Ik ben ook medeoprichter van een stichting om het regenwoud te beschermen, Save the Native Forest (www.stnf.org). Voormalig topmodel Frederique van der Wal is onze ambasadrice, zij is een keer met ons op reis geweest. We hebben geen standaardreizen, voor iedereen stellen we een heel eigen reis samen. Wie dat wil, kan ook op regenwoudexpeditie naar de Huaorani-indianen, mijn man heeft een paar jaar bij hen gewoond. We zitten vooral in het hogere segment. Veel van onze klanten willen wél hun telefoon en camera kunnen opladen en ze willen niet slapen in een stapelbed. Dit werk ligt niet ver af van mijn studie. Ik ben dagelijks met psychologie bezig. Ik probeer echt te doorgronden wat de klant precies wil. Onze slogan is: "Change your perspective." Als mensen heel luxe willen, probeer ik toch hun reisprogramma zo te maken dat ze ook kennis maken met het gewone Ecuadoriaanse leven.'

TEKST >

ELLIS ELLENBROEK

FOTO(L) >

JOSHUA VOS